

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

129
Anul 14
septembrie 2020

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

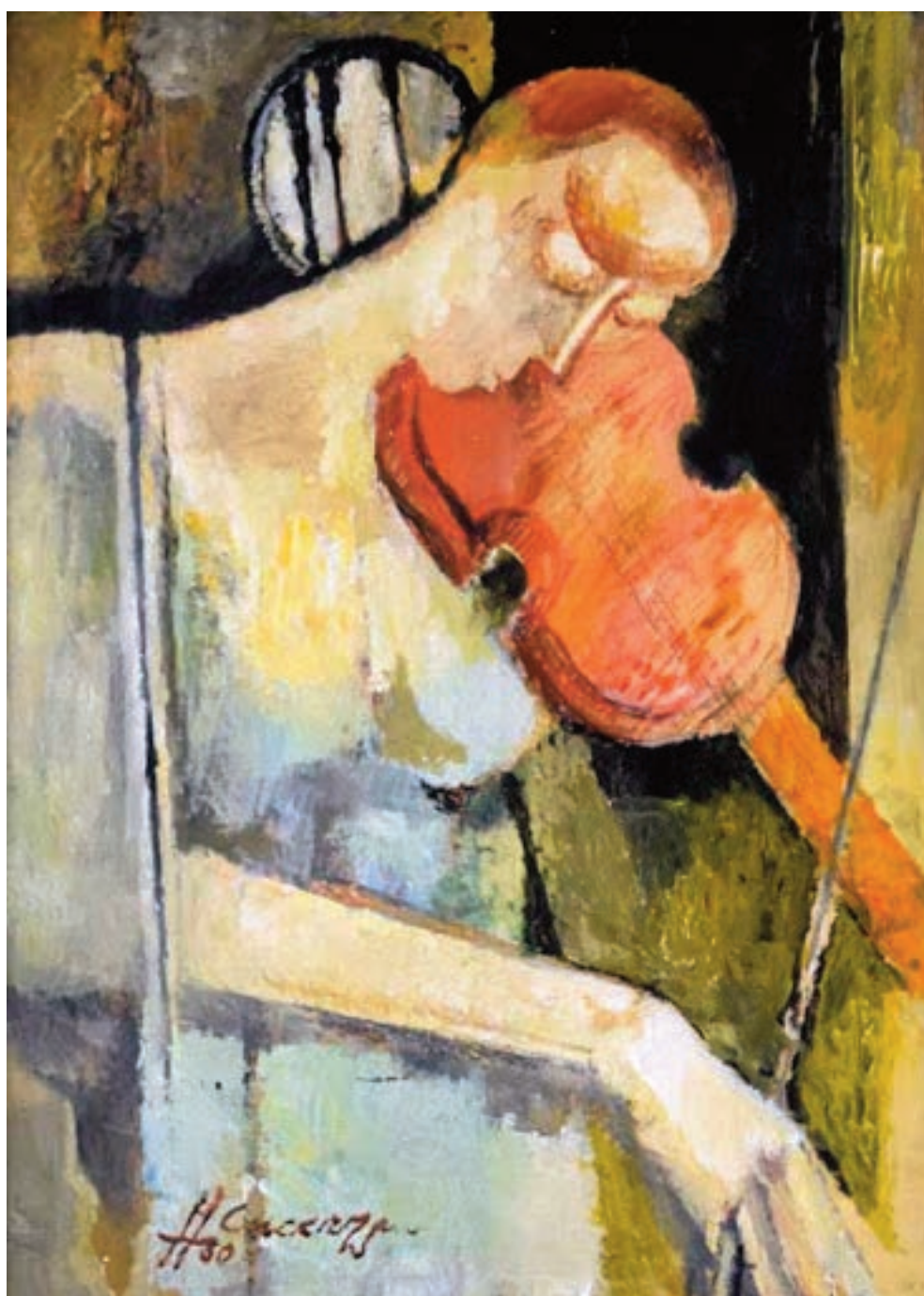
prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

„Civilizații, linii ale pământului” - Horea Cucerzan

CUPRINS

Nina Cassian/ Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului...4
George Petrovai/ Romanul fluviu...6
Liana Nicolae/ Poeme...8
Daniel Juverdeanu/ Poeme...9
Gheorghe Bălătescu/ Roni Căciularu...10
Iulia Barcaroiu/ Francois Villon...11
Anton Găgiu/ Gânduri despre poet...12
Constantin Stancu/Cuvântul neprețuit explozibil...14
Paul Leibovici/ Și de n-ar fi...16
Mihai Merticaru/ Poeme într-un vers...17
Vasilica Grigoraș/ Actorul Constantin Tănase...18
IITHACA/ Colaj lyric-Poezia fără frontiere...20-21
Ion Teodor Palada/ Caiet de școlar...21
Constantin Miu/ Despărțirea de trecut...22
Adrian Botez/ Poeme...23
I.I. Vale/ Acasă, cândva, cu M. H. Simionescu...24
Ecaterina Chifu/ Hiperboreea...26
Ciprian Vestemean/ Poezii...28
Cristian Petru Bălan/ O întâmplare adevărată...29
Elena Buică/ Farmecul scrisorilor/...30
Dorin Nădrău/ O monografie Anca Sîrghie...32
Sabina Măduță/ In memoriam Vasile Voiculescu...33
Gheorghe Ovidiu Dinică/Vorbind cu Daniel Ioniță...34
Livia Ciupercă/ Taina nopții de visare...36
Mihai Batog Bujeniță/ Gazeta Românească...39

INFO CLIMATE

*„Civilizații,
pământului”,
Cucerzan*

*linii
de
Horea*

Redacția

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, Gabriel
Mihalache, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen
Georgeta Popescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud,
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Poeme de Nina Cassian

El cuprinse dulce sânul ei

*El cuprinse, dulce, sânul ei,
greu, puternic, și-i răpuse gura
cu sărutul lui - iar lângă ei
arborii își prelungeau făptura
în amurgul limpede căzând,
în răcori de aur și de vânt...*

*Și își cunoscuseră-atunci dintâi
gustul și mireasma, și-și simțiră
de la creștet până la călcâi,
trupul, cum tresare și se miră.
Și apusese-i bântuită, plecând,
cu vâpăi de aur și de vânt...*

*Și țipau și păsările-n cer.
Mâna ei îi pâlăia pe umăr.
Stă în lume cuplul lor stingher
iar, în jur, perechi fără de număr -
îi-i împodobeau pe rând, pe rând,
dragostea, cu aur și cu vânt...*

Platonism

*Iată că-ți pun parafa de sfârșit
chiar ție, mare iubire, mare iubire...
Taraful a plecat, paharele s-au golit,
și-am rămas în patul nupțial, fără mire.*

*Se vede că nu mi-a fost dat
decât schimbul inelelor, ploaia, oftatul...
Se vede că nu mi-a fost dat să cad în păcat
lângă trupul tău, mult sărutatul.*

*Vulturul dragostei care ne purta peste-abis
cerea carne mereu.
Dar Făt-Frumos
nu și-a tăiat coapsa până la os -
și-am căzut amândoi pe pământul deschis.*

*Așa e legenda, amintită destul.
Vulturul țipa și-acum, nesătul!*

Postura

*Ne podidise vântul : curgea din zare-n zare
Și-și năpustea puhoiul sălbatic spre zenit.
Copacii plini de spaimă păreau că cer iertare.
Eram atât de firavi în parcul răzvrătit,
Încât simțeam nevoia să devenim romantici,
Să facem față-acestei mărețe înscenări.
Eram atât de singuri sub arborii gigantici,
înnebunite păsări ni se zbăteau în păr.
Ne prinse remușcarea că stăm așa, degeaba,
Cu inima căruntă, severă, de prisos,
În timp ce, răscolită, bătea în maluri apa,
în timp ce era totul atâta de frumos.
...Ne-am sărutat atuncea cu buzele stângace,
Cu mimica iubirii știută pe de rost, —
Curgea în ceruri vântul, se mistuiau copacii,
Și ne gândeam departe, la ceea ce-ar fi fost...*

Proiect de înțelepciune

*Știu de pe-acum ceasul acela în care
voi scotoci după tine, prin zece sertare,
ca să-i pot spune cuiva cât de mult am iubit
în tinerețile mele.*

*Multe scrisori voi avea, și fotografii,
teancuri de mimici, gesturi strivite de vii,
și, printre ele, mâinile mele foșni-vor
searbăd ca frunzele vechi.*

*Dar am să spun, am să spun cum zâmbeai lângă mine
buzelor mele de-atunci, dulci și veline,
și cum știai că vom fi împreună mereu,
veșnic (sau până la moarte).
Și am să spun că aveai câte-un profil,
care-și pierdea în lumina hotarului fragil,
ochii pestriți ca două găze imense,
prinse în ploaia de-april.*

*O să mă laude-acela, fără-ndoială.
« Da, ai trăit o frumoasă iubire de gală... »
Eu voi închide sertarele. Știu de pe-acum
ceasul în care...*

În căutarea adevărului (47). Modelul Universul Viu este o imagine spiritual-științifică a omului.

„Iubirea care nu este știință nu este iubire, la fel cum știința care nu este iubire nu este o știință absolută” - Martinus - Cartea Vieții

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Modelele cunoscute despre apariția Universului și a vieții nu satisfac întrebărilor tuturor oamenilor și de aceea sunt modele teoretice depășite. S-au emis multe modele, dar numai patru dintre acestea sunt de luat în considerație. Primul

model a fost Universul creat de un Dumnezeu Autoputernic. În acest model este inclus și modelul standard al Big Bang-ului. Acest model are o limită și anume, nu explică ce a fost înainte de Creator sau de marea explozie. Al doilea model este Modelul Universului Ciclic. Acest model susține apariția și dispariția ciclică a Universului Cunoscut. Modelul nu explică cum a început primul ciclu. Modelul al treilea este modelul Universului Infinit. Ca exemple pentru acest model sunt Modelele Fractale și Modelele Fizice cu infinități. Aceste Universuri sunt ori perfect regulate și deci nu pot permite viața, ori sunt haotice și nu permit legi fizice universale care să susțină viața. Toate modelele, printre care și cele trei mai avansate, reprezintă incapacitatea oamenilor de a găsi modelul corect. În fiecare etapă de evoluție a omului de pe planeta Pământ se evidențiază cel puțin un model pentru apariția Universului nostru, în funcție de stadiul de dezvoltare, de descoperirile și cercetările efectuate până în acel moment. Până la cunoașterea Adevărului Absolut despre universul nostru vor mai apărea multe modele teoretice care vor avea susținerea ultimelor descoperiri științifice. Cum, niciodată noi oamenii nu vom cunoaște Adevărul Absolut, nici un model nu va descrie realitatea absolută. Universul din care facem parte și noi oamenii este un univers viu, dovadă este viața de pe Pământ. Așa a apărut necesitatea celui de-al patrulea model despre Universul cunoscut și anume modelul „Universului născut din nimic”. Partea ciudată cu „nimicul” este că a devenit în prezent piesa centrală a fizicii moderne. Și în legătură cu această ciudățenie și rostul pe care îl are „nimicul” în Univers, Lawrence M. Krauss ne

propune în cartea sa „Universul din nimic” o incursiune captivantă prin cosmos și printre cele mai recente progrese revoluționare ale științei. Acesta este universul cunoscut de noi, pe care îl considerăm un univers viu, în care toate componentele sale sunt vii: galaxiile, stelele, planetele. Ce cunoaștem acum este că pe unele planete poate apărea viață sub formă de: celule, plante, animale și ființe inteligente. Încă nu cunoaștem dacă atomii sau moleculele simple au ceva viu în ele. Aprofundarea teoriei cuantice ne va dezvălui pe viitor acest lucru. De asemenea, nu știm ce rol îl au energiile, informația și lumina în apariția Universului din nimic. La rândul lor atomii conțin particule subatomice din ce în ce mai mici, precum: protonii, neutronii și cuarcii. Nimicul poate conține energiile întunecate, materia întunecată, sau alte lucruri pe care omul doar le intuiește. Nu știm cum au apărut toate lucrurile din univers, cine le unește și cine le ține împreună. Limita „Universului născut din nimic”, este că nu acceptă deocamdată modelare matematică, ci numai descriere și poate fi descoperit prin observații corecte și complete. Modelele realizate prin observații corecte și complete sunt cele care descriu printr-o „Lege Unică” fenomenele care au loc în toate posibilele variații ale condițiilor de experimentare, ori modelul Universului din nimic este un model Unic și nu suporta nici un artificiu, orice încercare de adăugare a elementelor fanteziste ieșite din dorințe, orgolii, vicii sau temeri fiind sortită eșecului. Numai oamenii cu mintea clară și care într-un moment de luciditate își pot depăși carențele de personalitate, pot descoperi „Modelul Universului Unic sau Viu”. Întreaga evoluție umană a dezvoltat în rândul oamenilor talente speciale care să descrie teoria Universului Unic.

La astfel de valențe am ajuns și eu în evoluția mea ele însumând o mare parte din descoperirile pe care le-au atins toți înaintașii mei. Talentele se dezvoltă în special pe cunoaștere și conștiință și se transmit mai departe urmașilor. Cei care vor urma generației mele vor atinge alte nivele de cunoaștere și alte nivele de conștiință, mult evoluat și de care vor beneficia toți oamenii planetei, fără de excepție. Aceasta este ideea fundamentală de evoluție a cunoașterii și a conștiinței și s-a manifestat pe toată durata evoluției omului pe acest Pământ și va

continua să se manifeste până când omul va transcede în alt spațiu și alt timp. Pe durata vieții fiecare om are trăiri spirituale individuale, dar importante nu sunt aceste trăiri, ci efectele create de el prin acestea. Trăirile pot fi mai mult sau mai puțin controlate de către fiecare om moral, nepărtinitor și eliberat, materializându-se în opere lăsate moștenire generațiilor următoare. Operele nu sunt numai materiale (cărți, construcții, muzică, picturi, sculpturi, etc..) ci și modificări spirituale sau modificări înscrise în codul genetic al urmașilor. Spirala genetică a omului se modifică în timpul evoluției lui prin îmbogățirea cu noi gene sau informații. Fiecare om are o misiune pe acest Pământ, indiferent de durata vieții sale pe acesta. De-a lungul istoriei, omul și-a creat diferite imagini despre lume. El a creat mituri și povestiri care au oferit explicații despre aspectul lumii materiale, despre viață și despre moarte. Pe de altă parte, fiecare imagine a lumii nu este doar un simplu tablou al lumii, ci este și o imagine a acelui stadiu de conștiință care era stăpânitor în societățile trecutului. Privind evoluția imaginilor lumii de-a lungul istoriei, noi putem urmări evoluția conștiinței omului și putem urmări evoluția psihicului uman în timp. Aceste imagini ale lumii sunt schimbătoare, apar la un moment dat pentru ca mai târziu să dispară și să fie înlocuite. Prin prisma evoluției conștiinței umane apar noi perspective care descriu alte imagini ale lumii, total diferite. Consumăm mult timp gândindu-ne la viitor, neglijând trecutul și prezentul. Conștiința oamenilor formează imaginea lumii lor. Fiecare persoană are o imagine singulară asupra lumii și i se tipărește în memoria sa ca o amprentă. În unele locuri imaginile corespund cu realitatea, în altele nu. Prin schimburile de idei și cunoștințe dintre oameni se cristalizează noi imagini care sunt sau nu acceptate. De aici se nasc întrebări despre univers și sensul vieții. Materialismul și adepții săi nu au răspunsuri despre sensul vieții. Materialismul, care predomină la majoritatea oamenilor, are doua semnificații; una se referă la percepție și opinează că numai lucrurile materiale sunt adevărate și cealaltă se referă la valoare și obținerea de lucruri materiale mai mult decât orice altceva. Lipsa de atenție spirituală a oamenilor materialişti conduce la faptul că mulți dintre ei vor pierde tot mai mult dimensiunea sensului vieții. Acești oameni se concentrează asupra „morții” și astfel vor pierde sensul vieții. Imaginea materialistă a lumii nu poate oferi oamenilor îndreptare sau vreo explicație despre cauza suferinței în lume, sau despre existența lui. Omului aparte i se poate înfățișa nemijlocit faptul că trecutul cultural și conștient este numai ceva care li s-a întâmplat altora și anume oamenilor trecutului. Totuși, prin analizele lui Martinus, o mare personalitate daneză

a secolului al XX-lea, se deschide o nouă perspectivă individului singular și legăturii lui cu lumea înconjurătoare. Conștiința individului, după Marcus, a evoluat viață după viață. Noi toți am luat parte la trecut și vom participa la viitor prin succesiunea generațiilor (bunici, părinți, copii, nepoți, etc..). După Martinus, viața este un lung proiect evolutiv și educativ, adaptat la fiecare individ în parte. Experimentând contrastele fundamentale ale vieții, care sunt bucuria și suferința, omul face să evolueze conștiința sa. Din cauza inconștienței sale, omul face inevitabil greșeli și prin aceasta recoltează consecințe dureroase și trăiri valoroase. Omul actual are posibilități de a călători pe tot Pământul pentru a vizita monumente grandioase construite în trecut și în care se regăsesc pagini de istorie și imagini ale lumii apuse. Astfel i se oferă mai bine cunoașterea și înțelegerea trecutului. Pentru evoluția intuiției umane aceste monumente reprezintă trezoreria înțelepciunii și lasă urme adânci în omul singular. Este ca și cum am trăi acele vremuri. Însă, contactele directe și trăirile directe dintre oameni întăresc cel mai mult conștiința umană. Acestea se manifestă de la naștere până la moarte, începând cu familia, trecând prin școală și continuând în societate. Toate aceste etape sunt importante în dezvoltarea conștiinței umane. Acestea lasă urme și creează esența a ceea ce este viața. Astfel de esențe îmbogățesc conștiința individuală a omului și a colectivității umane. Primele semne ale eficacității intuiției sunt vizibile la artiști și la oamenii de știință care își pun amprenta asupra societății. Într-un stadiu și mai progresat se află omul iubitor și înalt, evoluat etic care își poate alege să-și folosească intuiția pentru a studia legăturile vieții, să experimenteze partea sa de eternitate și să fie în contact cu Dumnezeu. În acest tablou al lumii, religia apare într-o formă intelectuală nouă, care alcătuiește o cuvântare protectoare către toate ființele vii. Omul în contact cu Dumnezeu percepe întregul univers ca o totalitate vie existentă și crează prin aceasta o imagine spiritual – științifică. El vede conștiința ca pe o instanță care conduce evoluția vieții. În timpul actual, noi suntem într-o evoluție intensificată, totul curge mai repede decât înainte cu o sută de ani. Noile tehnologii concepute de om în ultimii ani au invadat planeta cu evenimente și informații la care omul nu participă direct. Din fotoliul său comod, fiecare om are impresia că trăiește mari războaie mondiale, mari catastrofe planetare, numeroase revoluții, șomaj, multe boli fizice și psihice sau greutăți personale. Toate acestea pot contribui, fie la întărirea dorinței omului pentru pace, înțelegere și multă iubire față de semenii, fie la căderea lui în depresie. Totul depinde de OM.

Va urma

Romanul fluviu de la izvoarele sale în familia burgheză și până la vărsarea în universalitate

George PETROVAI

1. Trei romane și argumentele lor hotărâtoare

Scopul prioritar al literaturii, ca de altfel al tuturor producțiilor artistice, nu este de-a desfăta, ci de-a instrui și de-a corecta, iar prin aceasta de-a transforma, adică de a-i face pe oameni mai buni, mai drepecți și mai sensibili, într-un cuvânt mai umani. De aici rolul de demiurg pe care și-l asumă artistul în vastul, complexul și dificilul proces de replămădire moral-spirituală a omului, proces care – în cazul celor înzestrați din plin cu har divin – rulează cu succes pe căile dăruirii și responsabilității spre epifanie, ba chiar spre cosmo-fanie. Exemplul cel mai concludent în acest sens ni-l oferă inegalabilul Balzac cu a sa Comedie umană, despre care Al. Paleologu afirma în Prefața la ediția din 1971 a romanului Femeia de treizeci de ani: „De aceea Societatea este pentru Balzac cum e natura pentru Sadoveanu, e epifanie a misterului cosmic sau, cum am îndrăznit să o numesc, o cosmo-fanie...”

Cum spuneam, asemenea scopuri demiurgice sunt rezervate de favoarea divină doar acelor supergenii, care – conștiente de misiunea atotumană ce le revine – se dedică cu trup și suflet ridicării templului de neclintit al adevăratei valori, în interiorul sistemului tridimensional: concepție concentrică și totalizatoare despre lume – tehnici artistice întru redarea ideilor și năzuințelor – entelehia aristotelică, potrivit căreia perfecțiunea este scopul lăuntric al dezvoltării tuturor lucrurilor.

Cum despre tehnicile artistice și despre aspirația perpetuă a artistului către perfecțiune m-am pronunțat pe larg în câteva dintre cărțile mele (Symphonia cuvintelor, Morfologia culturii, Literatura perennis), prezentul demers – după cum deja am anunțat în titlu – vizează dacă nu o concepție totalizatoare despre întreaga lume (așa ceva, cu excepția Creatorului Însuși, rămâne pentru oricine la stadiul de intenție în veci irealizabilă!), măcar o privire concentrică asupra lumii burgheze.

Iată de ce, pentru această întreprindere deloc comodă, m-am oprit la trei romane de referință din literatura universală: Casa Buddenbrook a lui Thomas

Mann, Familia Thibault – romanul fluviu din creația lui Roger Martin du Gard și cele două trilogii (Forsythe Saga și Comedia modernă) ale lui John Galsworthy, care – evident – ne introduc nu numai în clanul Forsythe, ci în întreaga burghezie engleză a veacului trecut.

De ce tocmai aceste trei romane, când se știe prea bine că literatura întregului secol al XIX-lea, precum și literatura corespunzătoare primei jumătăți a veacului următor, nu duce lipsă de adevărate capodopere axate pe problematica burgheză, de-ar fi să ne oprim doar la câteva nume de rezonanță, precum: Balzac, Stendhal, Flaubert, Zola, Maupassant din literatura franceză, respectiv Gogol, Gonțarov, Turgheniev, Tolstoi, Dostoievski, Cehov din literatura rusă.

Din următoarele motive:

1) Toate cele trei romane reflectă cu mijloace specifice procesele tipice (de dezvoltare, respectiv de declin) din cele mai reprezentative burghezii ale Apusului: germană, engleză, franceză.

Revelatoriu în acest sens este faptul că deși acțiunea romanului Casa Buddenbrook, având ca subtitlu Declinul unei familii, se petrece într-un colț îndepărtat al Germaniei – portul hanseatic Lübeck, orașul natal al lui Thomas Mann – totuși, întâmplările înfățișate se dovedesc într-atât de tipice pentru burghezia de pretutindeni, de pildă pe direcția dezburchezirii unor intelectuali, încât autorul înregistrează cu satisfacție spusele unor tineri ieșiți din marea burghezie franceză, cum că la ei lucrurile s-au petrecut la fel.

În sprijinul acestei afirmații vine Jacques Thibault, personajul central al romanului lui Roger Martin du Gard, cel care își arată revolta fățișă împotriva atmosferei sufocante de-acasă și de la școală prin fuga adolescentină în compania bunului său prieten Daniel de Fontanin. Iar John Galsworthy la rândul lui își condimentează acțiunea imensului său roman prin punerea în conflict de gândire și acțiune a personajelor aparținând unor generații diferite, atâta timp cât burghezul get-beget Soames Forsythe judecă întreaga viață, până și pe prima sa soție, frumoasa Irene, „ca pe o proprietate a lui” (de unde și numele Proprietarul al primului volum din trilogia Forsythe Saga), pe când fiica sa Fleur gândește în prima instanță că „Banii, împreună cu tot ce-ți procură ei, nu dau fericire”, pentru ca puțin mai departe, adică după ce ia hotărârea să-și apere cu orice preț dragostea pentru verișorul Jon (o dragoste neîngăduită de canoanele moralei burgheze și mai ales ale celei forsytheiene, întrucât Jon este fiul din a doua căsătorie al lui Irene), ea să-și judece părintele și generația acestuia în termeni ce anunță nesupunerea fățișă: „Jon avusese dreptate. Bătrânii aceștia nu ne lasă să trăim! Ei au greșit, au săvârșit crime, iar noi, copiii lor, trebuie să le ispășim!”

2) Al doilea motiv, deloc neglijabil, constă în aceea că toți cei trei scriitori despre care se face vorbire în eseul de față sunt laureați ai Premiului Nobel: În anul 1929 el este acordat lui Thomas Mann, în 1932 lui John

Galsworthy, iar în 1937 este rândul lui Roger Martin du Gard să intre în posesia acestui mult râvnit trofeu literar.

De precizat că romanele fluviu la care se face referire s-au dovedit atât de semnificative în creațiile scriitorilor în cauză și în contextul literaturii universale, iar mesajele artistice transmise prin ele atât de însemnate pentru omenire, încât ele au contribuit în mod decisiv la acordarea Premiului Nobel. Astfel, dacă în cazul lui Thomas Mann s-a făcut mențiunea: „În special pentru Casa Buddenbrook”, cu toate că până la acea dată îi mai apăruseră câteva culegeri de eseuri și nuvele, precum și voluminosul roman Muntele vrăjit, nu este greu de dedus ponderea valorică a romanului Familia Thibault, respectiv a istoriei despre clanul Forsyte în ansamblul operelor celorlalți doi prozatori, având în vedere faptul că lui R.M. du Gard premiul i-a fost înmănat îndată după apariția celor trei volume din Vara lui 1914, ultima și cea mai întinsă parte din cele șapte părți alcătuitoare (Epilogul va fi publicat de-abia în anul 1940) și că dubla trilogie a lui Galsworthy constituie încoronarea creației acestuia.

3) Cel de-al treilea motiv al alegerii acestor romane fluviu se raportează la perioada pe care ele o vizează. Romanul Casa Buddenbrook, de exemplu, relatează povestea celor patru generații din familia ale cărei origini se pierd în negurile medievale, cu toții fiind înscrși în cronica familiei, de la străbunul căruia îi aparține sfatul: „Fiule, ziua să-ți vezi cu drag de negoț, dar să-l faci într-așa fel ca să nu-ți tulbure somnul, noaptea” și până la ultimul ei descendent masculin – Hanno Buddenbrook, cel căruia parcă însuși destinul îi șoptește să traseze în caietul cu pricina o „frumoasă linie dublă” sub numele său („Credeam...credeam...că nu mai mai urmează nimic...”, se justifică el în fața tatălui furios!), pentru ca în acest chip disoluția să-și poată serba triumful ei macabru.

Romanul familiei Thibault a fost elaborat în decursul a 20 de ani (început în anul 1920, terminat în 1940) și – după cum notează însuși R.M. du Gard – el relatează „povestea a doi frați, două ființe cât mai diferite, cât mai divergente”, acțiunea lui propriu-zisă începând cu prima evadare a elevului Jacques, așa cum ne este înfățișată în prima parte (Caietul cenușiu) și se încheie o dată cu moartea eroului principal, după ce avionul pilotat de Meynestrel (tovarășul său de idei socialiste) se prăbușește înainte ca Jacques să fi izbutit să arunce asupra armatelor aflate față în față, miile de manifeste cu îndemnuri la fraternitate. Dar autorul mai adaugă în 1940 Epilogul, în care este înfățișată stingerea treptată a fratelui mai mare, medicul Antoine Thibault, după ce acesta a fost mai întâi rănit grav la unul din plămâni și apoi iperitat (gazat cu iperită). Însă în lunile de luptă cu boala care avansează implacabil, Antoine are puterea fizică și morală să-și noteze ultimele gânduri și sentimente, cele mai multe dintre ele adresându-le nepotului Jean-Paul, fiul nelegitim al lui Jacques (conceput de acesta cu Jenny de Fontanin, sora lui Daniel, înainte de plecarea sa în misiunea încheiată cu prăbușirea avionului). Și astfel, inclusiv prin Jean-Paul, o nouă speranță în puterea de

renaștere a vieții, cartea lui Roger Martin du Gard se constituie într-un avertisment împotriva morții și un necurmat îndemn pentru apărarea vieții și instaurarea fericirii...

În cele două trilogii, John Galsworthy ne prezintă toate evenimentele mari și mici care au loc în marea familie Forsyte (cu arborele ei genealogic, de altminteri, se deschide volumul Proprietarul), începând cu ziua de 15 iunie 1886, dată la care tânărul avocat Soames Forsyte și frumoasa lui soție Irene iau parte în casa unchiului Jolyon Forsyte la celebrarea logodnei lui June (nepoata de fiu a bătrânului Jolyon) și până la fatidica zi din perioada interbelică, când faimoasa colecție de tablouri a (de-acum) bătrânului și bogatului Soames ia foc dintr-o gravă neglijență a lui Fleur, adorata sa fiică din cea de-a doua căsătorie, iar el se luptă vitejește cu flăcările și izbuteste să-și salveze aproape toate pânzele, pentru ca îndată după aceea să-și salveze și fiica de la moarte. Căci tabloul sub care Fleur stătea în mod intenționat după ce dragostea i-a fost respinsă de către vărul său Jon, n-o lovește pe ea, ci-l rănește mortal pe tatăl său, singurul om care știa pricina adevărată a amarnicei ei decepții.

De fapt, marea dragoste de care se simt cuprinși cei doi verișori încă de la prima lor întâlnire întâmplătoare, nu este decât varianta modernă a faimoasei iubiri dintre Romeo și Julieta. Spre această concluzie ne îndeamnă și citatele din celebra dramă shakesperiană, citate cu care se deschide atât volumul II, Încătușați de lege, cât și volumul III – De închiriat: „Din cele două case-ndușmănite/ les doi îndrăgostiți loviți de soartă”. De altfel, cam toate volumele se deschid cu citate din Shakespeare. Doar Maimuța albă (primul volum din Comedia modernă) este inaugurat printr-un foarte sugestiv citat din poetul John Gay: „Nu poți da-napoi, nu poți da-napoi;/ Biruință sau moarte,/ Pentru cei ce nu pot da-napoi”.

Numai că, ne spune autorul printre rânduri, până și dragostea celor mai demni reprezentanți ai burgheziei este o fantoșă în comparație cu dragostea dusă până la sacrificiul suprem de către eroii lui Shakespeare. John Galsworthy ne oferă o dublă explicație a acestei stări de lucruri:

a) O explicație directă în Prefața din anul 1922: „Dar cu toate că Forsyte Saga are ca temă principală impetuositatea cu care Frumusețea și dorința de Libertate lovesc într-o lume preocupată de avere, nu i se poate tăgădui rolul de a conserva, îmbălsămând-o, marea burghezie”;

b) O explicație indirectă, prin gura lui Soames: „Lumea bună a început să se prăbușească în același timp cu apariția bicicletei și automobilului, iar războiul a lichidat-o cu desăvârșire”. Și puțin mai departe: „Bani mai sunt. Dar oamenii nu mai cred în nimic. Nimeni nu pune deoparte bani albi pentru zile negre. Tineretul acesta... trăiește de azi pe mâine și caută numai plăcerea”.

Va urma

POEME

Liana Nicolae

Imaginație

*Ce ciudată încetineală în lăcașul Tăcerii și al artei simple și severe
Sunt ca și tine convinsă că avem un singur obiect de studiu: viața
Că după exaltarea plăcerii urmează denunțarea mizeriilor plăcerii
Că acțiunea salutară, rece și dizolvantă asupra sufletului și sănătății
Împărtășește o dată, disprețul pentru mulțimi, pentru estetismul amoral
Pentru iubiri celebre, scandaloase de la-nceput minate, căzute-n agonie
Iubirea nu cere nimic, ci oferă. Te face dulce, te face mai activ și inventiv
Libertatea nu înseamnă lene și nepăsare, doar puterea de a suporta viața*

*Suntem încercarea de o nesfârșită osteneală, sfârșeala iubirii incitante
Ca o trăire particulară în viață, a morții, o larvă a lui Eros dezgolit
Cum epuizarea dragostei, prăbușită în neant, nimic n-o mai poate renaște
Plină de lucruri uitate, nimic n-o mai poate face să fie curajoasă, nobilă
De a-și zdrobi inima, iluzia iubirii posesive, siguranța-beție durabilă
Suntem necunoscuți, doi însingurați în noi înșine, nu posedăm nimic
Sufletul e netransmisibil, cuvântul e un sentiment perfect al închipuirii
Să râvnim dragostea sub forma pătimirii resemnate, nicicum a beneficiului*

*Ca agonie ea este voința de distrugere, dorința de a posedea altă ființă
O iubire convertită în ură, în stranie voluptate, joaca inimaginabilului
Parfumul veșted al lacurilor lene din care viața s-a retras încet, demult
Să descompunem totul, să înlocuim viața spontană prin detașare lucidă
Omar Alharif a iubit o singură femeie toată viața, a fost marea sa iubire
Pe Fatem Hamama - după moartea sa a fost distrus, suferea de uitare
Așa, fiind în legătură cu Adevărul sufletului nostru devenim mult mai
Conștienți dacă ceea ce se află în exterior este o iluzie proiectată-n viitor*

Tempus destruendi

*Ieri îmi erai un necunoscut, nu posedam nimic de la tine, nimic
Închideai în tine o lume în care nu pot pătrunde, Tempus destruendi
Să nu trăim în agonie, nici în voința distrugerii, în nicio cruzime
Nici punct, nici contrapunct, nici alunecări în cristalele dure ale iubirii
Câteodată ne plac lucrurile amare, spaima din iertare a imaginației
Trăiam într-un loc în care nu e cu puțință decât să mori sau să dispări
Maestrul interior ne ajută să conștientizăm și să facem diferența
Dintre călătoria sufletului și a ego-ului, doar păsări spre zări plutind*

*Mă atragi cu melancoliile, cu tristețea și meditațiile tale tenebroase
Să-nlocuim viața spontană prin mișcări ireparabile, artificiale, ușoare*

*Doar moartea este ireparabilă, iubirea și luciditatea sunt pururi egale
Dar ne place această suferință, ne aduce liniște și ușurare nefirească
Chiar viața este impură, iubirea și luciditatea sunt pururi egale, senine
Stăpânește o parte din ființa noastră; cum să continuăm să trăim așa?
Nu oricine are-nțelegere, modernismul accentuează sufletul și inima
Ce-a fost nu mai este, acum voința mea, ambiția slujesc eforturile mele*

*Dincolo de viață trăim un imperiul nocturn al minunilor rătăcite
Superior timpului și spațiului, prelungit de voluptatea devenirii
Infinitul nu se prelungește prin moarte, prin voința universalității
Violența sfârșitului dispare pe malurile abrupte ale mării, pe val
O răceală spectrală notează impresiile de pe o altă planetă reală
Chiar atunci simțim poluarea atingerii mizeriei umane, despărțirii
Mai bine să creez decât să protestez. Dar de ce să nu le fac deodată
Uneori creația este cea mai grea și cea mai pretențioasă, rătăcitoare*

Spectrală

*"Working hard for something we don't care about is called stress.
Working hard for something we love is called passion."*

(Simon Sinek)

*Izolarea mea este mândră, o răceală spectrală, distantă, fără păcat
Souffles guerisseur des foules - pierdut în limita tristeții umane
La-nceput, o nesfârșită milă, compasiune preschimbată-n dezgust
Splendoarea insului însingurat, plasat în centrul vieții universale
În unicul său bârlog, în viziunea sa proprie stărilor sale de conștiință
Omul-modelul lumii, uneori mistic fără Dumnezeu, dramatis persona
În toamnă minune, toamnă adevăr, risipire, deznădejde, neant atins
Totul e bucurie, totul se-nfrumusețează, pășesc spre poarta cea albă*

*Singurătatea mea este a unui nihilist, existență singulară, oratorică
Peste mine arta, vocația neantului, iubirea în calea ei regală, amară
Luciditatea clipei în căutarea unui sens relativ al vieții, al cunoașterii
Vindecarea de iubire ne scapă temporar din propria noastră natură
Nu găsesc existență profundă în lucrurile umile, în căderea adâncă
Eșecurile mele sunt lamentabile, prea lamentabile pentru a găsi refugiu
Dă-mi otravă din pocalul brațelor reci, alungă-mă așa cum faci acum
Să facem o asociație internațională a fericirii, binefacerii și a bucuriei*

*După natură arta este un refugiu; Dumnezeu și consolările religiei
Formulă salvatoare existențială a fermei credințe creatoare, elegante
Căutări zadarnice, farmecece visului, rare stări sufletești înstelate
Până la visul cel mai neînfrânt, toate varietățile umanității curgătoare
De prea multă risipă de sunete, forme, trăiri și culori grave și tăcute*

Fericiți cei ce nu au îndoieli, iubesc fără luciditate și-ngrijorare înăbușită
Ce răspundere avem față de noile generații? Să ne desprindem de lumea
Preamărită de minciună, de-njosirea mai mult sau mai puțin prefăcută...

Pe suflete lipsite de apărare, adiere tragică străbătând spațiul, vultur neclintit
Artistul se simte, se declară prizonierul propriei sale arte, ca o meduză movă
Am o cruntă încredere în adevărul permanent, uman, al marilor sentimente

Blândețe

"Mila nu o primești în dar, invidia trebuie s-o cucerești."

(Giacomo Casanova)

Cuvintele sunt uneori crude și ireparabile, acuzații grave, nespuse
Reproșuri enorme, îngrijorare nedeslușită, repulsie instinctivă
Fără siguranță, mișcări intime, atitudini artificioase ireparabile
Orice suflet omenesc conține o forță senzitivă, cheltuită-ntr-o iubire
Ea se consumă în timp ca orice lucru, ca picăturile de ploaie așteptate
Iubim lucrurile amare, nespuse neliniște, neașteptata tăcere, semnele
E-atât de cald și însoțit, ne-mpodobim cu măști mărețe, sofisticate
Atmosfera dănafară filtra ecouri aprinse și mocnite spre ființa mea

Forța blândității, mila de noi înșine, emoția profundă a ființei
Ne citim în suflet, suferim de bunătate, de fața lumii opacă, profundă
Nefericirea vine din însăși esența vieții, cu o violență de neînfrânt
Nu posedăm ceea ce dorim, suntem însingurați în noi înșine, tulburi
Ne abandonăm, facem uz de cuvinte, uneori trăim în numele altora
Orice anatomie presupune un cadavru, suntem infirmieri răbdători
Eram obligată și aveam dreptul să pictez viața așa cum e, fără fard
Fără minciună, cum Creatorul evocă lucrurile care ne aduc plăcere

Nervozitatea noastră este un simptom. Simțim că nu spunem adevărul
Secretul farmecului nostru se află într-o frumusețe pedepsită, obosită
Tot timpul visăm, asociem imagini, eterne întrebări simple fără răspuns
Cum o femeie e la cheremul celui care-o privește, doar privitul e liber
Fie de dezgust, de repulsie, orice iubire are un sfârșit tainic știut doar de ea

Doar visele

Numai visele albe tremură pe lună, tremură-n geam, nerostite
Cum mai îmbrățișez toamnele cu fructele putrede, cu memoria măcinată
Pentru ce toate drumurile închise de mânia sufletelor orbite, goale și mici
Lacrima mi-a-nghetă în doiaia, îmi amintesc de diminețile cu brazde calde
De ceasul oprit în pașii timpului, pe venirea noastră în arbore curgător
Cum ne mai spălăm cu apele timpului, cum ne-am fi putut înțelege altfel?
Cum spunea Keanu Reeves: "Fii cine ești și spune ceea ce simți fiindcă
Cei care te supără nu contează iar cei care contează nu se supără"

Mă arunc în paharul libertății, în paharul lui Decebal, cu gânduri deschise
Un faraon nu se tocmeste cu un sclav cum un încăpățânat devine dușman
Am cunoscut fiii marilor tăceri cu nume de ape, de aer, de munți, de libertate
Încep să tratez oamenii așa cum mă tratează și ei dar e curios că tot se supără
De multă vreme m-am împrietenit cu lacrimile, am depășit toate pierderile
Ochii înlăcrimați văd mai bine decât cei uscați și sunt spălați cu limpezime
Nu există iubire unde s-a așezat frica, cea mai mare forță rămâne tot iubirea
Soarta ne așteaptă de mai sus, ea poate fi determinată doar prin voință liberă

Nu suntem în rol de victimă, nici persecutor sau salvator; să nu jucăm roluri
Să ieșim din relații nocive, să ne luăm viața înapoi, să reparăm ce s-a stricat
Fără panică, răzvrătire în suflet, ca niște animale încolțite, să acceptăm
Doar omul iubește tot de atâtea ori cât spune că nu mai e în stare a iubi
Apoi iubirea nu se sfârșește, ea se transformă, devine mai nouă, pură
Așa să ne includem gura cu un sărut, cu un zâmbet dulce, cu multă căldură
Doar iubirea iartă, vindecă, unește, sporește chiar dacă azi a nins în Sahara
E decizia noastră să decidem ce facem cu noi, trebuie să fie propria morală

POEME

**Daniel
JUVERDEANU**

Firul amintirilor

Într-o zi care nu anunța nimic special,
fără nicio veste,
firul amintirilor m-a purtat
înapoi în timp...
Recunoșteam locurile,
dar nu vedeam pe nimeni.
Eram într-o poiană dintr-o pădure
cu brazi încălcați cu zăpadă,
un soare blând aprindea steluțele de
nea,
iar zăpada albă ca laptele

împodobeau brazii cei verzi,
strânși împrejurul poienii,
puteai spune că înțelepții pădurii
s-au adunat la sfat.
Din celălalt capăt al firului,
mă uitam cu bucurie la ei și mă
minunam
cum urmele unor pași necălcați
apăreau în zăpada pufoasă.

Ploaia noastră

Plouă, de câteva zile plouă întruna
pe caldarâmul, până de curând uscat
ca o iască
turbioane de apă măloasă
se căznesc să ajungă
la canalele înfundate cu frunze,
purtate de un vânt rece
perdelele de ploaie

biciuiesc în rafale clădirile din oraș,
sub greutatea ploii, câțiva copaci
rătăciți printre cuburile de beton,
se unduiesc asemeni unor alge
în bătaia valurilor.
din spatele ferestrei,
oamenii, înfășurați în pelerine
sau ascunși sub umbrele cernite,
par a fi închiși într-un acvariu gigant
prin care se mișcă haotic.
Din cauza poluării, ploaia mult
așteptată,
ca o binecuvântare,
s-a dovedit a fi, din păcate, acidă.

RONI CĂCIULARU - UN MAESTRU AL REPORTAJULUI. „ACUARELE DE DEMULT” - TABLOURI DIN IATACUL CU AMINTIRI

Gheorghe BĂLĂTESCU

Primesc un mesaj pe email de la scriitorul Viorel Savin. Îl deschid și ofer și cititorilor noștri conținutul: „Ne bucură să vă oferim o nouă carte, «Acuarele de demult», un cadou din partea unui fost băcăuan! Să-l primim după cum se cuvine! «Cadoul» este semnat de ziaristul Roni Căciularu și poartă girul Editurii «SAGA», Israel, 2020 (Adrian Grauenfels), pentru o eventuală lectură, în aceste zile de pandemie! O carte de memorialistică (Bacău – Israel), prin condeiul fermecat al scriitorului Roni Căciularu, cu o introducere de Răzvan Voncu.” Și el, la rîndul lui, îl primise de la Adrian Grauenfels.

Cei mai tineri se vor întreba pe bună dreptate cine este Roni Căciularu, iar dacă nu i-au întâlnit numele în revistele de limbă română din Israel și din întreaga lume, se cuvine să amintim că scriitorul s-a născut în Bacău, la 8 martie 1939. Este absolvent al Liceului „George Bacovia” din localitate și al Facultății de Litere (Filologie) – cursuri de zi – din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Aceste două diplome explică, în parte, excelența cunoaștere a limbii române, pe care o mănuieste cu strălucire. Nu e deloc întâmplător că lucrarea sa de diplomă se intitula „Reportajul literar și Geo Bogza”. A fost profesor de limba și literatura română în perioada 1963-1966 la Școala profesională din Hemeiui – Bacău.

Ca student, dar și mai târziu, a colaborat la presa locală băcăuană (ziarul „Steagul Roșu”), abordând toate genurile gazetărești. Va fi îndepărtat din presă tocmai când gazetarul căpătase notorietate și se bucura de simpatia cititorilor datorită spiritului său critic, obiectiv, curajos. A continuat să scrie, cu talent și cu același sentiment al datoriei civice, și după

plecarea în patria strămoșilor săi, în 1983, în Israel. După numeroase ocupații minore, devine secretarul general al Uniunii Originarilor din România, organizație care reprezintă interesele a circa 400.000 de membri. Și-a continuat, cu succes, activitatea publicistică, în presa de limbă română din Israel, mai ales la ziarul central de limba română „Viața Noastră”, dar și în presa băcăuană („Deșteptarea”, „Ziarul de Bacău”, „Observator”, „Informația Bacăului”), păstrând legături amicale cu țara de origine, cu orașul natal, precum și cu foștii colegi și prieteni. Fără îndoială, scriitorul nu a părăsit niciodată limba română, cartea de față fiind scrisă cu o strălucire de veritabil maestru.

Dragoste și parfum de... epocă

Nu l-am cunoscut personal pe ziaristul Roni Căciularu, i-am citit însă câteva reportaje publicate în Steagul Roșu, remarcând stilul și limba, apoi am vorbit despre dumnealui cu foștii lui colegi, Mihai Buznea, Eugen Verman, Constantin Nancu, iar mai târziu i-am citit una dintre cărțile sale: „Cafea și fum de țigară”, din care am remarcat excepționalul portret făcut ziaristului de talie mondială Marius Mircu, și el băcăuan, și el plecat în Israel, fratele academicianului Solomon Marcus și al criticului literar Marcel Marcian. Nu-i cunosc toate cărțile apărute, recomand însă cititorului băcăuan „Reporterul, angajatul nimănui” (Ed. SAGA), „Hoinar de suflet halandala” (ed.cit., 2017), „Dragoste și parfum de portocală” (2013).

Indiscutabil, așa cum remarcă un fin comentator, Zoltan Turner, „Roni Căciularu e un reporter din familia lui Geo Bogza, inclusiv prin tendința lui de a hiperboliza, de a privi totul prin lupa impresiilor și sentimentelor. Roni Căciularu este un artist al cuvântului, un reporter în care coexistă deopotrivă un poet și un filosof, un om cu o inimă mare, capabil să imprime o vibrație artistică chiar și unei pagini în care descrie un mărunț fapt cotidian”, un maestru al reportajului, aș adăuga, gen publicistic, după cum îmi spunea și criticul Constantin Călin, pe cale de dispariție din presa românească, fără soluții, deocamdată, de salvare!

„Acuarele de demult” are și un subtitlu: Mărunte...amintiri. „Roni Căciularu s-a întors acasă.

→ Continuare în pag. 11

François Villon

Iulia Barcaroiu

Fantasticul, misteriosul personaj numit François Villon, tâlharul poet al celui de-al cincisprezecelea secol, uluiește prin forță și adâncime. Modern, actual și în formă și în conținut, el se prăvale dinspre verva răutăcioasă și voioșia sumbră către adâncurile conștiinței omeniești. Condamnat la moarte în 1463, prăbușit în abisul spaimei, scrie ultima sa poezie, „Ballade des pendus / Balada spânzuraților”. Este un marș funebru obsedant, de un realism zguduitor care surprinde esența și în care cinismul se îmbină straniu cu extazul. Villonbanditul, ridicat în ștreang de oglinda propriei imaginații, își

privește trupul ciuntit, și rupt de corbi, și umilit. Dar în fața acestui joc macabru de-a pedeapsa, Villon-poetul nu protestează, nu blestemă: cutremurat, acceptă. Mesajul, venind de dincolo de pragul morții, este patetic și cinstit. Pedepsit de semeni și ucis, el nu ridică niciun gând de revoltă, nu are nicio intenție de răzbunare. Într-o pace liber acceptată, filosofia sa, la pătrunderea în neființă, este indulgentă, plină de speranță și, mai ales, însetată de iertare. Versul cheie al creației sale, „Mais priez Dieu que tous nous veuille absouldre / Rugați pe Domnul toți să fim iertați” îl relevă ca om. Iertându-și torționarii, el iartă întreaga lume. Jindul lui de absolvire conștientizează răul, îl atinge și trece deasupra. Astfel, spiritul acestei poezii atinge atât de îndeaproape perfecțiunea încât se cuvine ca ea să fie ultima. Parlamentul anulează sentința și îl grațiază. Dar după coborârea în străfundurile propriei conștiințe, Villon nu va mai fi nici poet, nici răzvrătit. El nu va mai crea.

→ Continuare din pag. 10

Nu singur, ci însoțit de cea mai recentă dintre cărțile sale, un cadou sentimental pe care îl oferă foștilor săi concitadini cu bucuria regăsirii. Pentru că „acuarelele (sale) de demult” sunt, după propria-i mărturisire, nu doar „mărunte amintiri” ci o adevărată frescă pe care a creionat-o în timp, a copilăriei, adolescenței, tinereții școlare și universitare, cât și a maturității profesionale și de viață”, scrie Mihai Buznea, în cronică-reportaj, publicată pe site-ul Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Amintiri din orașul cu statui vii

Cartea cuprinde 21 de reportaje în care autorul a apelat la memoria afectivă, la anii petrecuți în orașul în care s-a născut, introducând cititorul în atmosfera anilor post-belici, un oraș în care poți să visezi și să-ți faci planuri de mari împliniri, și nu un oraș pustiu, „în care ninge ca-ntr-un cimitir”. Din pana reporterului scriitor, cei mai în vârstă, dar și cei mai tineri, se pot transpune în frumusețea și tumultul vieții din parcurile, de pe străzile, din magazinele de

altădată, dar mai ales, Roni Căciularu ne prezintă oamenii, cu fabuloasele sărbători, obiceiuri și tradiții.

Da, sunt în „Acuarele de demult” mărunte și sclipitoare priviri în iatacul amintirilor pe care le-a păstrat nealterate, astfel că avem privilegiul unic de a trăi sau retrăi atmosfera de la teatrul „Fantazio”, de a-i cunoaște apoi pe marii și întrăgiiții actori Mișu Rozeanu, Lory Cambos sau Carol Marcovici, care au înfrumusețat inimile și sufletele băcăuanilor; cu spectacolele lor, deschidem ușile și intrăm în școlile timpului, privim chipurile sculptate în memorie a dascălilor, în instituțiile de stat și de partid, unde cunoaștem foști șefi zugrăviți în culori reale.

Este această carte, dacă vreți, moștenirea de suflet a unui om a cărui viață s-a împărțit în două, în patru, dureroase și, totodată, fericite perioade, pe care scriitorul s-a străduit, a luptat, să le țină unite și aproape. Este o carte revigorantă, ca un balsam de pus pe rana ce își așteaptă leacul, scrisă cu talent și cu suflet deschis, fără ranchiună și nici urmă de ironie gratuită. Alături de alte (puține însă) cărți de memorialistică, de reportaj autentic, din viața Bacăului, adăugăm și adevărata frescă zugrăvită de Roni Căciularu.

GÂNDURI DESPRE POET ȘI POEZIA LUI

Anton GAGIU

Plecat din Baloteștiul Ilfovului acum șazeci și șapte de ani Liviu Vișan a luat cu el desaga cu versuri pământene, adică merinde cu mirajul locurilor natale și s-a înrolat în armată. A devenit general, poate chiar mareșal al poeziei, iar acolo unde a slujit armata ca jurnalist a construit un edificiu ce va dăinui în veac, frumusețea versului izvorât din minți cazone.

Deși termenul este frust, Liviu Vișan ca nimeni altul la publicațiile militare la care a lucrat, a promovat valorile literare cu epoleți. Și acum la Societatea scriitorilor militari al cărei președinte este, dă viață speranței literare a celor care au slujit sub drapel zeci de ani. Poezia lui Liviu Vișan iese din tiparele obișnuite ale scrisului în versuri. De ce? Pentru că este o împletire divină între versul cu har, cu umor, cu mesaj dedicat și versul profund, metafora absolută care te captează și...cel mai important aspect, îți crează impresia că poezia aceea ia naștere atunci, în fața ta și o decoperii ca făcând parte din viața ta, pentru că, nu? Și ție ți s-a întâmplat aidoma. „N-am ce să-i fac, o dau la toți mesenii,/ într-un dezmaț aproape nebunesc, / să se mărite-n târg cu toți mirenii/ ce trupul viu de vampă i-l poftesc./ O duc acasă noaptea când se-mbată,/

când pielea trupului e ca hârtia/ și n-o voi părăsi, cred, niciodată,/ amanta vieții mele: poezia/ („Povestea amantei mele”).

Dacă nu ar veni aproape apoteotic cuvântul de la urma strofei „poezia” nu s-ar zice că aici ar fi vorba despre poezie, deși acestea sunt ultimele două strofe dintr-o poezie cu opt strofe, ci ai impresia ca s-ar vorbi despre o femeie ușoară, una din cele care zboară din floare-n floare și care nu are nici un viitor. Ori cu această... surpriză poetul vrea să ne captiveze, să ne introducă în atmosfera volumului de versuri cu titlul „Închisoare de maximă alcoolemie” apărută la Editura „Detectiv Literar” în anul 2011.

De altfel acesta este stilul de creație al autorului, să capteze atenția prin surprize și să te conducă aproape pe neașteptate în camera lui de metafore adânci, de unde îți alege una care-ți taie răsuflarea. „Vin roșu de maharajah/ îmi curge-n Gangele din vena cavă,/ ca piesele pe tabla unui șah/ mut cu nesaț paharele pe tavă.” (Poezia Șah-Pat) din același volum.

Liviu Vișan este un poet al surprizelor metaforice, al cuvântului liber zidit în vers, de parcă acesta își încearcă forțele emoționale cu stările lăuntrice ale sale spre a da viață poeziei autentice, vii, în limbaj multicolor, dar nu vulgar. Aș putea spune că identific aici un filon din poezia lui Nichita Stănescu, adică acea profunzime a versului care taie abrupt din roca versului clasic spre a da viață unei chemări la trăire în momentele fundamentale ale vieții dintre naștere și moarte. Și nu-i scapă nimic: nici clipe de istorie (Icoană de Bărăgan) transferate în

geamantane, nici fetele culegătoare de petale (citește sentimente):/ Răsfățate din trei părți/ fetele stau printre cărți/ precum vinul în stacane,/ precum sfinții în icoane. / (Poemul fetelor din bibliotecile mari).

Apoi natura se rostogolește în poezia lui Liviu Vișan precum avalanșele din Alpi și aceasta vine peste mintea poetului năpădindu-i fiecare gând, încât aproape că nu e poem în care natura să nu aibă un cuvânt de spus, fie măcar și cu un produs al ei. Cititorul poate, ba nu, sigur trăiește poezia atunci când parcurge versurile ei pentru că altfel nu poți să treci peste acest obstacol care te copleșește cu măreția lui și se numește EMOȚIA POETICĂ. O simți arzând acolo în inima ta de cititor și parcă ai vrea ca aceasta carte de poeme pe coperta căreia e numele lui Liviu Vișan să nu se mai sfârșească, sau odată ajunsă la sfârșit să se deschidă o alta, ca și cum ai pătrunde în rai printr-o cheie muntoasă zidită printre stânci.

Ca fiecare om trecut prin viață și Liviu Vișan are nostalgiile lui pe care le transpune în vers: „Sun după tinerețea mea rebelă/ de la un telefon cu manivelă/ păzit de o inscripție oculta/ Atenție! Dușmanul de ascultă!”/ (Poezia „Telefonie senzuală”). Liviu Vișan este poetul instantaneelor, surprinde momentul în care viața crează un poem, iar el poetul îl scrie mânat de inspirație, așa cum se întâmplă cu poemul „Melodramă la o cramă”: „O fată-n blugi și două blegi/ paradoxal păreau întregi/ precum odraslele de regi/ bătrân cu păr în nas și negi./ Și toate trei erau în gec/ subțiri ca nimfele la greci/ cu silicon pe buze reci/ pe când te așteptau să

treci/. Nu ai cum să nu îndrăgești poezia lui Liviu Vișan pentru că este actuală, e a universului în care ne mișcăm acum și din care ne tragem trăirea, visarea, iubirea, speranța, e o poezie optimistă, dar mai ales realistă, aș putea spune că pe alocuri este suprarrealistă întrucât ajunge la esența lucrurilor mărunte de care te lovești în viață.

Citind poezia lui Liviu Vișan nu plângi, lacrimile nici măcar nu îndrăznesc să-și arate ochii, nici nu oftezi, pentru că deja ești un zâmbet deplin întrucât îți aduce soarele în suflet și... nu te gândești decât la BINE. De aceea aș vrea dragi iubitori de poezie ca odată plecat... dincolo, pe drumul fără întoarcere, printre altele să iau cu mine și poeziile lui Liviu Vișan. Sunt sigur că mi se va părea mai scurtă veșnicia.

POEZII

Liviu VIȘAN

Povestea amantei mele

*Am cunoscut-o în copilărie
și din adolescență o iubesc,
m-a cucerit cu trupul de hârtie
în care sufletul mi-l învelesc.*

*Ne-am împrietenit la birtul-n care
dezvirginasem prima-n viață bere
i-am pus în sân prima mea scrisoare
și-am chicotit o noapte, de plăcere.*

*La început credeam că-i doar o joacă
de îngeri îmbătați cu praf de lună,
dar când părea că totul o să treacă
patima devenea tot mai nebună.*

*De atunci m-a însoțit mereu în lume
prin cafenele ori la berărie,
prietenii mulți au vrut să ne cunune,
să nu mai preacurvim, s-o fac soție.*

*Dra eu simțeam în suflet că mă-nșeală,
unii mi-au spus pe șleau că e o târfă
însă o iert, greșeală cu greșeală,
și nu mai plec urechea la vreo bârfă.*

*S-a încurcat în birt cu toți bețivii
care-au băut la masa mea, pe rând,
prietenii făceau pe emotivii
dar profitau de sufletul ei blând.*

*E-adevărat cam tot ce se vorbește,
cu cei mai buni amici ea mă împarte
și chiar sub ochii mei păcătuiește.
Sunt aventuri ce nu-ncap într-o carte.*

*N-am ce să-i fac o dau la toți mesenii,
într-un dezmăț aproape nebunesc,
să se mărite-n târg doar cu mirenii
ce trupul viu de vampă i-l poftesc.*

*O duc acasă noaptea când se-mbată,
când pielea trupului e ca hârtia
și n-o voi părăsi, cred, niciodată,
amanta vieții mele: poezia.*

Istorieară de rezbel

*Printre cărți și artefacte
într-o șambră de bordel
stă o pasăre de noapte
pe un stârv de colonel.*

*După multe gloanțe trase
oarbe sau de cauciuc
în ciorapii de mătase
ardeau găuri de trabuc.*

*Ea-l privea cu fața suptă
și ținându-se de șale
-n zona câmpului de luptă
patronat de tuburi goale.*

*Se-auzea prin cercevele
un colind cântat de Hrușcă,
plușul de pe canapele
mirosea a praf de pușcă.*

*Luptătoru" avea-n porthartă
și vă rog să țineți minte,
ordin: artă pentru artă
și nu dinte pentru dinte.*

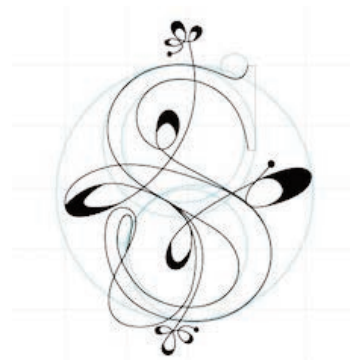
Rugă

*Vai, inima ce tare mă asmute
din nu știu care venă să mă rog
în tagma nevăzutei cornute
să mă visez de-a dreptul inorog...*

*Mă rog la Dumnezeu să cad din cer
să îmi închipui astfel că exist;
atât de multe aș fi vrut să-i cer,
să-mi spună mai întâi de ce sunt trist...*

*Păcat de iarbă și păcat de brumă,
știm bine că-am trecut prin toate-aceste
cuvinte ce din sânge se adună
să-i spună inimi câte o poveste...*

*Și iar mă cer la tine, Doamne sfânt,
mă rog ca un albastru inorog
ce și-a 'nălțat corn de hârtie-n vânt,
pământ să fiu în cornul lui, mă rog!*

CUVÂNTUL - NEPREȚUIT EXPLOZIBIL

Constantin STANCU

Harnic și meticulos, Adrian Botez își scrie epopeea despre călătoria sa în lumea aceasta. În ultima perioadă a publicat mai multe cărți, după un program propriu, despre destin, artă și suferință, într-o viață afectată de magma poemelor primite, ivite în nopți de diamant.

Volumul de versuri „*Casa făcută din împușcături*” (poezii care te țin treaz...)*, apărut la Editura Rafet în anul 2020, menține ritmul interior, tensiunea care apare între bucuria scrierii și suferința zilnică. Titlul este neobișnuit și provocator pentru cititor. Mesajul cărții vine dintr-o experiență amară, din constatarea că vremurile actuale au ajuns la un punct de cotitură, la o destrămare a șansei. Termenul apocalipsa se manifestă și în aceste poeme scrise, durerea străbate actul creației. Deși poetul ține să-și transmită viziunea spirituală asupra existenței, el nu renunță la mijloacele literare pe care le stăpânește în siguranță. Pe unele locuri, forțează limitele cuvintelor, o face de dragul cititorului, care va trebui să observe semnele, ce apar în epopeea lirică. Ele abundă în text, sunt puncte de reper, pentru scriitor și pentru cititor. O revoltă, bine construită liric, răzbate din poeme. Ritmul și rima susțin ideile, imprevizibilul are cota lui de vizibilitate. Lectura poemelor presupune un anumit nivel de cultură, de cunoaștere, mai ales cunoaștere spirituală.

Cartea are mai multe paliere pe care se dezvoltă, spre o țintă bine conturată:

Partea I: **CASA FĂCUTĂ DIN ÎMPUȘCĂTURI**; Partea a II-a: **SAR DIN LUME-N ALTĂ LUME**; Partea a III-a: **DOINE**; Partea a IV-a: **VINA DE A FI POET**; Epilog(uri).

Constatarea poetului este una tristă, lumea este imperfectă, locul unde trăim este afectat de loviturile primite de-a lungul vremii. Istoria are secretele ei, este o istorie în care violența a zdruncinat viața oamenilor, „*casa este făcută din împușcături*”. Dincolo de tristețe, există și speranța într-o altă lume, mai bună, în alte spații. Până atunci, responsabilitatea poetului este maximă, el receptează semnele, semnalele, are partea lui de vină, pentru violența asupra lumii. Valorile spirituale se concentrează asupra unei prezențe eterne: Crist.

Pentru poet, aceasta este o prezență necesară, este punctul de siguranță, într-o lume nesigură. Crist oferă perspectiva asupra existenței. Suferința are rolul ei, Crist a suferit/ suferă și el, pentru un adevăr maculat de erorile umane. Poetul depășește stadiul teologic, el forțează limita și vede, în această prezență, un motiv pentru o existență în lumină, în adevăr, în armonie cu restul creației. Uneori, poetul se revoltă pe Demiurg, o face din necesitatea de a avea o relație cu acesta, de a ieși din cutele timpului brutal. Este revolta celui care cunoaște și se războiește cu limitele între care viețuiește.

Capitolul Doine are menirea de a împlânzi universul prin cânt, poetul simte responsabilitatea pentru menirea sa. El lansează un ritm interior, menit să lege cuvintele de muzica extinsă a universului. Jalea, revolta, supărarea, un dor din alte lumi, un impuls către eternitate, toate marchează această parte a volumului. Motivele preluate din folclor, din tradiții și obiceiuri, din bocete sau imprecății, sunt bine asimilate și cititorul intră în atmosfera sufletului marcat de dor... Poetul emite, chiar, ipoteza dispariției Creației...

Observăm că lumea aceasta a fost afectată, sunt lovituri/ împușcături, există scrumul lăsat de focul abisului, justiția a căzut la un nivel minim. Omul a murit de întrebări, moartea stă în picioare, se simte nimicnicia, există nebuni, într-o lume în mișcare, aparent logică. Năcazul are și el o doină, se aude un cântec barbar, omul a plecat din vatra sa, a dezertat din destinul său...

În această cădere în ruină, poetul descoperă puncte de sprijin: **SĂ CREZI ÎN CRIST**, pentru a redescoperi **IDENTITATEA ADEVĂRATĂ** - putem sta pe un dig între un Ocean și alt Ocean, Crăciunul are un mister, zilele sunt zestrea lui Dumnezeu, poezia este un portal spre eternitate, arta are sursele ei de evadare.

De reținut și prezența albinelor harnice, ele reconstruiesc cosmosul cu mîgală. Imaginea lui Van Gogh, pictorul dedicat culorilor absolute, aduce o notă de pasiune care depășește limita vremii. Natura oferă salvarea prin frumusețea ei, prin puritate, prin lumina care conservă mesajul original, zidurile radiază și ele gândurile oamenilor, singurătatea este o aparență, într-o lume dinamică.

„e Unu` - pe Strada/ mea - care arată - de parcă/ ține locul Altuia/ mereu am impresia - când îl/ văd - că/ numai dacă m-aș uita după vreun/ Gard - ceva - s-ar putea să-l/ zăresc - pe el - Cel/ Adevărat - ghemuit - acolo/ ca un Răufăcător - care se/ ascunde...” (E unu`, p. 14).

Dorul după un loc al omului se definește în poemul Casa lui (lui Vincent van Gogh): „*Casa lui e PRETUTINDENI - unde Dumnezeu îl strânge la Pieptu-i pe OM/ ca FRATE SUBLIM - ÎNSĂNGERAT CERȘETOR - chiar ATOM.../ Casa lui e-n Soarele-*

Floare – acolo unde Doare – cel mai turbat și fără-ncetare.../ Casa lui e Noul Pământ – unde Grădinile se pleacă sub înfloritor jurământ...” (p. 21).

Identitatea individului, la final de vremuri, se focalizează pe Crist: „*Când spui o Rugăciune – spune-o-n Limba ta Amară/ (...cu inflexiuni de Înger și de Fiară...)/ pe care – nici pe ea – nu ți-o pot lua – de-afară:/ nu Preoții înseamnă Rugăciune/ ci Răstignirea ta – pe Golgota Străbune...”* (Să crezi în Crist: Identitatea ta adevărată, p. 31).

O concluzie: *Viața este un Dar Ceresc, dar ne batem joc de toate, apoi dorim bine pe pământ...* (Parșivenia umană eternă, p.36).

Existența continuă datorită rădăcinilor omului, părinții au adus existența la un anumit nivel pentru fiecare, o întâlnire în absolut e posibilă, pentru a putea sări dintr-o lume, în altă lume.

Omul poate muri de întrebări, el degeră-n Cântec, în Stele, în Frigul Logos-ului. El nu va învia în săbii de răspunsuri, ci-n Munții cei Mari... Și nu punem întrebări suficiente, doar cântăm. Omul ar trebui să-și asume dialogul, cântecul, efectele răspunsurilor care vin din Înalt...

Frica de moarte poate fi învinsă, omul are o șansă: „*Moartea stă în Picioare: fiți/ politicoși – aduceți un Scaun – să ne/ privească și de jos în sus/ Moartea stă în Picioare: n-o lăsați/ niciodată – să stea în/ Picioare – să vă privească/ Suverană – plină de/ Ifose Gratuite: în definitiv – nu e decât/ și ea – un Slujbaş/ oarecare – ca fiecare dintre/noi”* (Moartea stă în Picioare, p. 51).

Existența este efemeră, avem loc pe Dig, între Ocean și Ocean, acolo, între Vrajă și Crimă, există Sânge, nu Spini, un foc ne face scrum, într-o Năvalnică larnă...

Poetul propune o scurtă descriere privitoare la Taina Dacilor, o prezență abisală asupra amprente spirituale a românilor, semnul din adânc a originii și sensului în istorie. Dublate sunt imprecățiile dedicate celor care clădesc imperii, pe sufletele oamenilor. Suntem călăuziți în labirintul intereselor celor care cuceresc solstițiul minții. Textele devoalează o zonă zbuciumată, poetul este legat și empatizează cu oamenii care s-au dus într-o doină abisală.

Responsabilitatea artistului, în lumea aceasta vizibilă, lumea de sub soare, este una profundă, el păstrează rădăcina spirituală a neamului, în Antrepozitele din vis, din imaginație, din cuvinte. Acceptă și execuția, în piața vizibilă de cuvinte, din cânt. Asupra poetului se trag toate Gloanțele Lumii. El nu dispăre, se transferă în univers, Carnea Răstignită are resurse pentru veșnicie. E un fel de scriere pe carnea durută a lumii.

Poeemele lui Adrian Botez au încrustate în piatra lor zbuciumul lumii. Versurile se frâng, se caută unele pe altele, oferă portaluri de idei, spre o lume spirituală. Există un ritm specific, modelat de gândurile materializate în versuri. Versurile sunt străbătute de semne, poetul le scrie cu literă mare pentru a atrage atenția asupra simbolurilor ascunse. Este un clasic, care forțează

limitele, ferindu-se de capcanele unei modernități superficiale. Prezentul are înscris, în mesaj, trecutul și viitorul, speranțele și tipătul. Folclorul are un loc aparte, sunt preluate temele majore ale sufletului românesc. Versurile sunt marcate de un misticism construit pe idei solide și fragile, în același timp. Cititorul este solicitat și inițiat simultan. Sunt poeme pentru cei care cunosc sensul în istorie. Limbajul este dens, ideile academice se întâlnesc cu zicerile de fiecare zi. Viziunea de Sus se leagă de necesitățile obișnuite. Spasmul cosmic se desfășoară peste spasmul omului afectat de neputințe. Există o democrație a cuvintelor, în scrierile lui Adrian Botez, o generozitate a revoltei.

Cartea este dedicată soției, are o parte consistentă, privitoare la identitatea poetului. Sunt date bibliografice, scurte comentarii făcute asupra cărților sale, incomode și atipice pentru literatura de astăzi. De remarcat și copertile, ele rețin două tablouri de Vincent van Gogh: Noapte înstelată și Terasa cafeenei noaptea. Trimiterile sunt directe și subliniază arderea artistului, sub galaxii de cuvinte și sub galaxii de sensuri. Plus copleșitoarea prezență a Demiurgului, prin/ în Creația Sa.

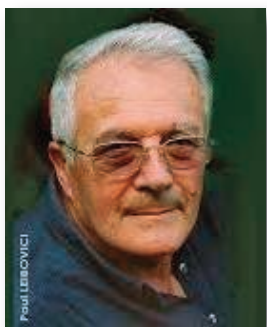
Concluzia aparține poetului: *Minunile nu stau cu Ușa-Nchisă* (fragment din poemul Vina de a fi poet, p.113).

*Adrian Botez, Casa făcută din împușcături: (poezii care te țin treaz...), 167 de pagini, Râmnicu Sărat, Editura Rafet, 2020. Coperta I: NOAPTE ÎNSTELATĂ, de Vincent van Gogh (1853-1890) – pictură în ulei, pe pânză, 73,7 cm x 92,1 cm, realizată în anul 1889, la ARLES;

Coperta II: TERASA CAFENELEI NOAPTEA, de Vincent van Gogh – pictură în ulei, pe pânză (80,7 cm x 65,3 cm), realizată de pictor la ARLES, în perioada 9-16 septembrie 1888.

ȘI DE N-AR FI.....

Paul LEIBOVICI

O adunare, ca oricare alta a membrilor Uniunii Scriitorilor de limba română din Israel. Saul Carmel.z.l Președintele mi-a făcut cunoștință cu scriitorul BERTHOLD ABERMAN. Fără îndoială, îi citisem nu numai publicațiile din gazetele săptămânale... dar nu și cărțile. Se adunaseră, până atunci

destule volume - numai că Eu nu avusesem plăcerea lectorului - criticului de a le lectura. O primă lectură a unui volum s-a petrecut când Saul îmi împrumută volumele prozatorului, cu prilejul unui premiu ce i se acordase. Subiectele pe care - în general Aberman le pune în dezbatere dețin un specific „intimitate”. La o primă lectură - petrecută cu ani în urmă, am schițat pe o foaie de hârtie „părerea mea ca lector”: Berthold Aberman e un psiholog a cărui putere de redare a intimității stărilor personajelor, a situațiilor absolut veridice - merită o aplecare mai profundă. Scriitorul, în laboratorul creativ, pentru o mai bună înțelegere a personajelor, ne redă locul, stările sufletești și împrejurările conflictelor. De altfel prin vastele sale cunoștințe literare și nu numai - citatele din marii clasici, filozofi sunt adaptate nu numai la situațiile - mediile în care personajele acționează, dar ele completează ideile povestirii - nuvelei pe care o lecturăm. Citatele din Cicero, Marcus Aurelio sau chiar din literaturii zilelor noastre determină lectorul să intre în miezul conflictului dezbătut. Lectorul are posibilitatea de a-și completa cunoștințele, a întregii viziunea. Și de ce nu?! Aberman își îndeamnă - cu finețe lectorii de a pătrunde în domeniul filosofiei, a marilor gânditori clasici. Dacă studiile și preocupările profesionale de-a lungul anilor în România i-a dat posibilitatea de a cunoaște și analiza o anumită societate cu preocupările, înclinațiile și realizările din acele vremuri. Desigur, că în împrejurările actuale, unde societatea israeliană are o anumită influență, în conceptul a o parte din scrierile sale, constatăm o anumită înclinare conceptuală. Drept care am recitat unele povestiri în care mediul își păstrează culoarea locală.

Realitatea dintr-o anumită societate, care a încercat

să ne profileze după anumite schițe standard, adesea a dat la iveală tipuri și prototipuri false. Impunerea unei educații - culturi rămâne o cicatrice - în cel mai fericit caz - căreia i se mai pot remedia parte din suferințe. Psihologii își au uneltele potrivite, deoarece însușirile lor native, cultura și posibilitățile intelectuale le permit să pătrundă în acele celule otrăvite și a remedia - pe cât posibil. Scriitorul Berthold ABERMAN încearcă în lucrarea „Și de n-ar fi, nu s-ar povesti” o pătrundere chibzuită în caracterele nu numai a unei societăți din trecutul - nu prea îndepărtat, dar în educația, formarea „OMULUI” căruia i s-a inoculat un „virus” cu simptome ce puneau în primejdie existența psihologică, poate și fizică. Falsul, ipocrizia și suratele lor inoculate unei persoane cu un caracter integru, demnitatea-nu pot fi permanentizate. Autorul a desprins din infinitele „povestiri” din viața unor persoane sau a unei perechi, câteva tipuri - descriindu-le cu abilitate stările sufletești și chiar fizice. Analiza psihologiei personale, a cauzelor care i-a(u) determinat pe cei analizați și transformarea stărilor mentale-sufletești, îl preocupă pe scriitor. Psihologul reușește să ne antreneze în lectura fiecărui capitol și nu odată - noi lectorii facem un popas în trecutul acelei societăți. Caracterele umane adeseori ușor influențabile, adeseori din interese de existență sunt capturate de „șefi” sau fie persoane din societatea „comună” într-un joc nefast. În „Oameni și oameni” întâlnim „caractere și caractere”. Scriitorul intră sub pielea acestor victime ale regimului pentru a descoperii gândirea, adâncimea și exprimarea lor. Zâmbetul, expresia din momentul desfășurării evenimentului, starea sufletească și meditativă a eroului(lor) iată cel preocupă pe scriitor. Un popas pentru a asculta și a analiza starea eroului sau eroinei - a cărui nume, rămâne undeva în apusul vremii - dar care trezește, chiar după ani, sentimente și nu numai - poate chiar o răzvrătire interioară. Nu e suficient să exprimi „unii dintre aceștia au fost” au devenit „oameni primejdioși” sau X - pentru a-și apăra poziția (citește „locul de muncă - pâinea” s-a „făcut frate cu dracu”). Se pune problema suferințelor interioare, a conștiinței sale care a fost lovită; Eroii săi s-au comportat într-o „trecerea punții” conform rețetei prescrise. Dar tot aceștia sau o bună parte au până în aceste zile o psihologie frântă. Ne este cunoscută expresia „Maurul și-a făcut datoria...” sau „A greși e omenește...” expresia lui Cicero. Scriitorul face uz de numeroase expresii-citate a marilor învățați, adaptându-le la situațiile eroilor săi, a împrejurărilor din acele momente. În „Simple momente” ne redă o anumită „societate românească” a anilor când adevărurile trebuiau zugrăvite într-o singură culoare. Iar cei ce păstrau în sine „neadevărul exprimării” forțați de împrejurări „aveau conștiința pătată, suflete

→ Continuare în pag. 17

POEME ÎNTR-UN VERS

Mihai MERTICARU

Copilărie

*Vremea în care raiul era deschis
non-stop.*

Incendii

Cu jarul privirii aprindem alte focuri.

Tu

*Dureri de mii de ani, venit-ai să-mi
alini.*

Perpetuitate

Boiul tău odorifer, o felie de pe cer.

George Enescu

Din struna viorii răsar livezi înflorite.

Poetul(III)

Alpinist pe povârnișul cuvântului.

Din ochii ei

Sorbi tot Universul și sete-ți este încă.

O nouă mitologie

Ariadna și-a încurcat firul în afaceri.

Boala secolului

Grav bolnavă-i lumea de rinocerită.

Un nou șantier

*În bezna adâncă cioplim ca într-o
stâncă.*

Echipolență

*Pomii beți de atâta alb se-mpleticesc
prin șanțuri.*

Poetul(IV)

*Răstignit la răspântia marilor
întrebări.*

Poezia

*Oază de grație într-un pustiu de
patimi.*

Un vis

*Un bob de grâu duce în cârcă o
moară.*

Solitudine

*Pe-o margine de infinit, stă Dumnezeu
smerit.*

Luna

*Dumnezeu joacă rișca cu-o monedă
de argint.*

Prometeu

*Din scânteieri de stele, zămislit-a
epopei.*

Prezbitism

*Prea aproape-s de contemporani, ca
să mă vadă.*

→ Continuare din pag. 16

neîmpăcate, of-uri care undeva răzbeau” – nu pentru moment, ci se încolțeau. Desigur că psihologia, sănătatea lor a avut și mai au de suferit. Fiind în joc populația țării, întrebarea a rămas „au lăsat urme aceste victime, cu repercusiuni asupra generației următoare?” În capitolul „Simple amintiri” aș adăuga „cu repercusiuni adesea adânci” depinzând de la un individ la altul. „Iubirea” - un capitol pe cât de important pe atât de sensibil. Generația noastră a trecut prin perioada când și acest nobil sentiment, era observat cu „binoclul” anumitor cercuri de control. Capitolul „Greu de ales” ridică noi probleme, aspecte. Autorul se folosește de expresia „om rău ca un câine” dar e cu totul nepotrivit - precum recunoaște autorul. Câinii sunt prietenii noștri, ei ne aduc bucurii. Desigur, am întâlnit - din păcate „câini-oameni” cu spumă la gură și priviri diabolice. Încercăm să-i uităm, să ne îndepărtăm psihologic și adesea reușim. „Toamna-iarna” ne încălzește sufletele cu citate din poetul Nichita Stănescu. Călătoria prin viață determină o cunoaștere a „ființei omenești” cu calitățile și defectele fiecăruia. De aceea „omul” trebuie să accepte oricare schimbare. Când gândirea și expresia e „liberă” flăcările pasiunii au puteri colosale. Desigur „tinerețea e timpul minunat de a învăța înțelegerea.” Bătrânețea e timpul de a o practica (J.J. Rousseau). Numai că „tinerețea” generației noastre a avut

numeroase neajunsuri - a fost inoculată cu „ser” de o calitate inumană. Numeroase din citatele pe care scriitorul le pune la îndemâna noastră sunt adevăruri valabile într-o lume liberă. Recitesc povestirea „Irina și Ionel” iar gândul se întoarce spre personaje și situații asemănătoare. Cunoașteți expresia „când dracu-și bagă coada”?! Tinerețea e plină de visuri... dar și aici „drumul a fost improșcat, iar sufletele poate că mai suferă.” Capitolul „Adevărul? Ceea ce trăiesc, Nu ceea ce visez” e unul din capitolele în care scriitorul - psiholog a realizat o operație cu un bisturiu pe care doar un chirurg a căror cunoaștere și experiență dovedesc că într-adevăr „viața din anii tăi” sau pe scurt „știința de ați petrece viața” e ceea ce ne caracterizează. Lectorul, desigur va parcurge lectura întrerupând - din când în când - căutând să se analizeze pe sine. „Regretul” nu are nici o valoare. Trezirea unor noi împliniri - devine puternică. Optimismul din noi trebuie - chiar în acești ani să răzbată în scopul întregirii vieții. „Uită regretele” după cum spunea Jonathan Larson, ci continuu viața cu optimism, profitând de „fructele din jurul tău”.

Trecerea lectorului de la un capitol la celălalt - fiecare fiind în sine „un capitol de viață autentică” se recomandă a fi lecturat pe îndelete și rememorat. Berthold Aberman - are un condei-bisturiu - pe care-l mănuieste maiestuos. Lectorii-tineri și mai puțin - primind - cu fiecare capitol - o lecție de viață autentică.

ACTORUL CONSTANTIN TĂNASE - CELEBRITATE ANCESTRALĂ

Vasilica GRIGORAȘ

Vasilica GRIGORAȘ

*„Umorel este agerimea
spiritului” (Dostoievski)*

La prima vedere, unii consideră umorul și satira ceva facil, doar distractiv și hilar. Un gen de a lua în batjocură unele defecte ale omului sau anumite tare ale societății. Scriitorul japonez, Okakura Kakuzo ne

spune că „Umorel este zâmbetul filosofiei.” A filosofiei de viață, pentru că „Umorel este uleiul din lampa vieții noastre” (proverb olandez), iar Vasile Ghica consideră „Umorel – această mirodeneie a vieții”. Noi, românii suntem binecuvântați pentru că, „Literatura română are un neprețuit element de vioiciune, care lipsește foarte adeseori din celelalte literaturi.” (Tudor Vianu) În concluzie, umorul trebuie luat foarte în serios, este mecanismul prin care stimulăm eliberarea în organism a hormonului numit serotonină, responsabil și dător de fericire și energie.

Anul 2020 are o triplă semnificație pentru viața cultural-artistică a Vasluiului: se împlinesc 140 de ani de la naștere, 75 de ani de la moartea marelui actor de revistă, Constantin Tănase și 50 de ani de la prima ediție a Festivalului care, cu deosebită cinste și onoare îi poartă numele.

În tângușorul de provincie moldavă, spre sfârșit de secol 19, s-a născut la Vaslui (5 iulie 1880) celebrul actor într-o casă țărănească, din părinții, Ion (laborant de farmacie) și Elena (o femeie simplă, care se ocupa cu treburile gospodăriei).

Copil fiind, alerga ziulica întreagă pe ulițe și pe toate maidanele împreună cu prietenii. Mai la vale de biserica „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul”, ctitorie a domnitorului Ștefan cel Mare, traversează ulița principală o albie îngustă prin care curge molcom un șuvoi de apă limpede dezmiardat, Vasluiet. Aici se răcorea vara și prindea cu mâna pești și raci, iar pentru iarnă își confecționase o patină pentru a se da pe gheață. De pe atunci era poreclit „Năsăilă”, aluzie la nasul său lung.

A urmat cursurile primare și gimnaziale la Vaslui, iar în anul 1896, deși și-a dorit să facă teatru, dă examen la liceul militar din Iași, însă este respins la examenul medical. Se înscrie la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, apoi renunță din cauza lipsurilor financiare.

În anii copilăriei a luat contact cu lumea teatrului, fiind foarte prezent la spectacolele de teatru popular de la Grădina „Pirjoala”, unde a avut ocazia să admire prestația unor actori precum Zaharia Burienescu și I.D. Ionescu. Atras de muzică, este nelipsit de la concertele fanfarei militare, desfășurate în grădina publică din Vaslui. Acestea l-au inspirat în crearea unui grup de teatru de amatori împreună cu

prietenii, cu care juca scene din piesele „Meșterul Manole”, „Căpitanul Valter Mărăcineanu” sau „Constantin Brâncoveanu”. Prima lor scenă fiind beciul casei, apoi reprezentațiile s-au mutat în hambar și chiar în cotineată. La scurt timp are loc și prima sa apariție în teatrul profesionist, fiind cooptat în trupa de teatru de limbă idiș din Vaslui, condusă de Mordechai Segalescu.

La vârsta de 18 ani funcționează ca învățător la diferite școli din preajma Vasluiului; la început în Cursești, Rahova, însă, după un conflict cu directorul și unii dintre profesori se mută la școala din aHârșoveni, Poenești. Tănase devine în scurt timp un dascăl îndrăgit de elevi, părinți și săteni, construindu-și un stil de predare aparte, în care se regăseau mai vechile sale pasiuni din școală, muzica și sportul. Metode admirabile și eficiente de predare erau și excursiile cu aplicabilitate practică, astfel elevii învățau istoria și geografia. Aprecierea de care s-a bucurat a atras însă antipatia notarului și a altor figuri locale cu demnități vremelnice, talentatul dascăl fiind nevoit să renunțe la școală.

În octombrie 1899, se înrolează voluntar în cadrul Regimentului 1 Geniu București, unde, în ciuda vieții grele de ostaș, își începe adevărata carieră artistică, organizând primul teatru ostășesc. Timp de trei ani, în sala de mese a regimentului, Tănase pune în scenă câteva spectacole. În aceeași perioadă a început să cânte la corul de la Biserica Popa Tatu și a frecventat reprezentațiile de la Teatrul Național, în speranța că va veni și momentul în care el va deveni un mare actor, iar spectacolele sale vor fi răsplătite prin aplauzele publicului.

După satisfacerea serviciului militar, în anul 1902, se întoarce în orașul natal și organizează o reprezentație cu „Jianu-căpitan de haiduci”, spectacol care s-a bucurat de un real succes. Se înscrie la cursurile Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din București, unde, în fața comisiei formate din C.I. Nottara, Ștefan Sihleanu, Aristizza Romanescu, Alexandru Davila și Eduard Wachmann, prezintă cu succes fabula „Naiul, cobza și vioara”, fiind remarcat de marele actor Constantin Notarra și este declarat admis.

Mai târziu, cel care urma să devină un mare actor, mărturisea despre perioada studenției: „Am dus cea mai neagră mizerie pe care și-o poate închipui cineva! Eram admis la Conservator. Foarte bine. Dar ce mâncăm?” Pentru a se întreține, cât de cât, a fost comisionar, vânzând unsoare pentru copitele cailor, a cântat în corul bisericii, însă banii pe care îi câștiga erau o sumă insuficientă pentru a-i asigura traiul. Rememora mai târziu: „Aveam grijă în fiecare seară să-mi pun în ghețe niște cartoane, care-mi țineau în loc de talpă. Seara le schimbam, și așa, în fiecare zi, aveam pingele noi”.

După absolvirea Conservatorului (1905) se căsătorește cu actrița Iosefina Reitman. A început să lucreze în teatru, primind roluri nesemnificative la Teatrul Național, apoi a jucat

în diferite trupe particulare care purtau numele celor care le înființase: Nicu Poenaru, Compania Grigoriu, Compania română de comedii a lui Petre Liciu, N. Niculescu Buzău – oscilând între operetă și comedie. Va cunoaște o oarecare faimă, după prestațiile din trupa lui Alexandru Bărcănescu, la „Asociația lirică”, înființată în anul 1912.

În timpurile grele ale primului război mondial, C. Tănase întrerupe stagiunea, se prezintă la regiment și organizează spectacole în spitale alături de presonalități precum George Enescu pentru a ridica moralul soldaților români răniți în luptă.

După război, divorțează de soție și se recăsătorește cu Virginia Niculescu. La aproape 40 de ani, în 1919, chiar în inima orașului București pune piatra de temelie a teatrului de revistă „Cărăbuș”, care timp de peste două decenii va reprezenta genul revuistic în România. Aici se remarcă prin interpretarea strălucită a cupletelor la adresa nedreptăților sociale, a politicianismului, a imposturii și demagogiei, printre care amintim: „Până când”, „Este? Este?”, „Ai, n-ai, dai”, „Cu ce”, „Nu mai pot!” Această „academie de umor” promova un prototip de personaj apreciat de public – „cetățeanul simplu, umilit și necăjit, mai mereu nedreptățit de autoritățile statului, îmbrăcat în costum cu pătrățele, obligatoriu cu o crizantemă la butonieră și cu baston”, actorul devenind purtător de cuvânt al unor categorii sociale defavorizate. Spectatorii erau fascinați de reprezentațiile pline de fast ale actorilor, dansatorilor și orchestrei. Principalul animator și sufletul teatrului era C. Tănase, cel care a pus bazele teatrului de revistă și pune în scenă spectacole în genul celor de cabaret franțuzesc, însă deosebit de inspirat, pe muzică suprapune monologul, cupletul satiric, cupletul muzical și alte mijloace moderne de realizare a unui spectacol de gen. Confirmă astfel că „Umorul este umbrela înțelepților.” (Erich Kastner)

Știind că satira avea priză la public, teatrul lui Tănase era adesea politic și avangardist, iar actorul era cunoscut pentru curajul său de a satiriza regimul din epoca sa și slujitorii acestuia, indiferent de culoare politică. Iată câteva versuri reprezentative: „În țara asta, țara pâinii/ Să aibă pâine chiar și câinii/ Guvernul nostru ne obligă/ S-avem o zi de mămăligă/ Lor ce le pasă cum e traiul/ Scumpiră trenul și tramvaiul/ Scumpiră tot, la cataramă/ Până și pâinea și tutunul/ Și când înjuri pe șleau de mamă/ Ei, cică, eu fac pe nebunul.” Stare mai actuală azi, ca niciodată. Subiectele pline de substrat ale spectacolelor trupei au atras atenția cenzurii care „își ițește colții” tot mai agresiv în ultimii ani ai vieții strălucitului actor, care considera „Umorul e un fel comic de a fi serios” (Peter Ustinov)

În film aduce propriul său personaj în dialog cu imaginea scenică: „Peripețiile călătoriei lui Rigadin de la Paris la București” (1924), „Visul lui Tănase” (1932), „Răbdare, Tănase!” (1943).

A înregistrat succese atât în țară cât și în străinătate: Turcia, Franța, Egipt, Liban etc. Pentru meritele sale artistice incontestabile, Constantin Tănase a fost decorat, la 28 ianuarie 1942, cu Ordinul „Coroana României” în gradul de Comandor, convins fiind că „Umorul este lumina solară a minții” (Edward Bulwer-Lytton) unui popor.

Tănase a murit în București, pe 29 august 1945. În ceea ce

privește moartea actorului se cunosc două variante. Oficial se știe că moartea i-ar fi survenit în urma unui blocaj renal după un tratament cu 20 de aspirine/zi, aplicat pentru o infecție a faringelui căpătată după consumul unei halbe de bere rece într-o zi călduroasă de vară. A refuzat tratamentul cu penicilină și ceea ce a urmat s-a dovedit fatal pentru marele actor; teatrul românesc pierde prematur una dintre cele mai mari valori ale sale din toate timpurile. Alții spun că actorul ar fi fost victima armatei sovietice invadatoare, din cauza satirei la adresa soldaților ruși care aveau obiceiul să „rechiziționeze” bunuri personale purtate la vedere, mai ales ceasuri, pe care le cereau spunând, „Dava! ceas”. Bine cunoscut este cupletul lui Tănase: „Rău a fost cu «was ist das»/ Da-i mai rău cu «dava! ceas»/ De la Nistru pân' la Don/ Dava! ceas, dava! palton/ Dava! casă și moșie/ Harașo, tovărășie!” După mai multe reprezentații a fost arestat, amenințat cu moartea și i s-a ordonat să nu mai joace piesa, dar Tănase nu era omul ușor de intimidat. La următorul spectacol, actorul a apărut pe scenă în chip de „mim” și nu a scos niciun cuvânt. Îmbrăcat într-un pardesiu larg, cu mâinile blindate cu ceasuri, și-a deschis pardesiul, scoțând la iveală un ceas gigant cu pendulă. Arătând spre acesta, a spus doar: „El tic, eu tac, el tic, eu tac”. Spectatorii l-au aplaudat frenetic minute în șir. Două zile mai târziu marele actor a murit.

Pentru talentul, dragostea și dăruirea totală scenei românești, actorul Constantin Tănase a rămas legat prin toate fibrele ființei sale de inima românului iubitor de umor de calitate, în mod special de orașul natal, Vaslui. Acest lucru, deoarece vasluienii știu și cred că: „Râsul și veselie sunt piperul și sarea vieții și, în același timp, singurele lucruri omenești”. (Calistrat Hogaș) Casa de Cultură din centrul civic al municipiului Vaslui îi poartă numele. La intrarea în clădirea acesteia, cu fața spre statuia domnitorului Ștefan cel Mare stă mândru bustul lui Constantin Tănase. Cu sprijinul Virginiei Tănase (soția actorului) și a lui Radu Tănase (fiul acestora), Muzeul județean a organizat o secție a actorului Constantin Tănase, unde se află arhivele personale și multe dintre obiectele care i-au aparținut.

La inițiativa teatrologului, scriitorului și dramaturgului cu rădăcini vasluiene, Valentin Silvestru, la Vaslui se desfășoară bienal, începând cu anul 1970 și continuă până astăzi, Festivalul Internațional de Umor „Constantin Tănase”. Satira și umorul sunt la ele acasă și în anul 2020, în perioada 18-20 septembrie. Să-i urăm mult succes și viață lungă!

În organizarea și desfășurarea festivalului colaborează instituțiile administrative locale și județene și instituțiile de cultură ale municipiului. Vor avea loc mai multe spectacole de teatru, Biblioteca Județeană organizează concursul de literatură satirico-umoristică (cu două secțiuni - carte și epigramă) și o expoziție de carte satirico-umoristică. Muzeul Județean organizează expoziția de caricatură.

Ilustrul Păstorel (Alexandru O. Teodoreanu) spunea despre celebrul său contemporan: „Expresia lui Tănase denunță o bunătate fără de margini. E vesel și bun. E vesel pentru că e bun”. Și adăugăm noi, și pentru acest lucru, Constantin Tănase va rămâne în veci o celebritate ancestrală și o figură legendară a umorului și teatrului de revistă românesc.

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Nu mă socoți migdal

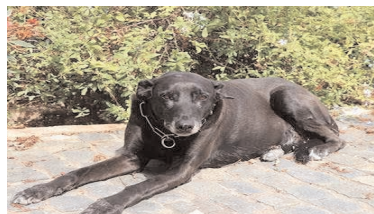
*Fă-mă amar;
socoate-mă migdal.
Paul Celan*

*Nu mă socoti unul de-al lor,
nu mă pune-n rând
cu amărăciunile toate
sau cu tenebrele cele mai sumbre.*

Să nu mă socoți o migdală de-a ta.

*Dă-mi mie mai bine,
când noaptea-i prea deasă,
al stelelor licăr
și speranța în zori,
al visului mac.*

Germain Droogenbroodt, Spania-Belgia
Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Câine

*Deodată răsfățat și mângâiat,
cu îngrijirea medicală la zi,
cu vaccinuri corect administrate,*

*la cel mai mic simptom
sunt dus la consultații
și atenția sporește,*

*iar voci îngrijorate
sar să mă consoleze
îngrijidu-mă tandre.*

*Nu pot decât să mă arăt
îndatorat și profund fericit,
recunoștință demonstrând
prin fidelitatea-mi canină.*

Antonio García Velasco, Spania
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

În întâmpinarea bucuriei

*Cuvintele nu-mi mai sunt cărbunii
de odinioară
ce se înnegreau
în dogoarea jarului
acum se urnesc cu moliciunea
speranțelor
și-n zorii frumuseții
își deschid ochii
gătindu-se deja
pentru veșnicul drum.*

Hussein Habasch, Kurdistan (Siria)
Traducere: Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Oameni

*Marea cea resemnată
ne înapoiază
morții:
surplus de paie
inutile
pe acest pământ.*

*Smintiți și rătăciți
se duc adulții disperați,
neînținați copiii
rămân neputincioși,
cu mânuțele reci... în gerul nopții
aducător de moarte.*

*Hain e omul
cu propria-i carne,
hain cu pământul
din naștere alăptat.*

*I s-au isprăvit mării
panerele de adunat
strop după strop
amarul și necazul
acestor trupuri înecate.*

Maria Nivea Zagarella, Sicilia
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

POEZIE FĂRĂ FRONTIERE

antologia în limba română a poeziilor promovate
săptămânal prin fundația ITHACA – Spania

Editura Tiparg, Pitesti, 2020, nr. 21 în "Biblioteca
Revistei Curtea de la Argeș" (www.curteadelaarges.ro)

207 de poezii semnate de 200 de poeți
contemporani din întreaga lume

O antologie unică, de poezie modern
internațională, provenind din țările: Algeria,
Argentina, Austria, Belgia, Bosnia, Brazilia,
Bulgaria, Chile, China, Columbia, Croația,
Cuba, Republica Cehă, Republica Dominicană,
Egipt, Marea Britanie, Estonia, Finlanda,
Franța, Germania, Grecia, Guatemala,
Ungaria, Islanda, India, Irac, Iran, Irlanda,
Israel, Italia, Japonia, Coreea, Crete,
Kurdistan, Liban, Malaysia, Mexic, Maroc,
Nicaragua, Peru, Filipine, Polonia, Portugalia,
România, Rusia (Anna Akhmatova), Senegal,
Slovacia, Africa de Sud, Spania, Suedia,
Taiwan, Thailanda, Turcia, SUA, Ucraina și
Uruguay.

ALUNECAREA ZILELOR

Ion Teodor PALADE

Nu știu unde se duc zilele...!? Cred că nimeni nu știe, dar,
spre deosebire de mine, cred că nimeni nu-și face probleme
în legătură cu acest mare mister. De când am sesizat că exist
pe această planetă, m-a tot ispitit întrebarea:

"Unde se duce ziua de azi, înainte de a veni, tiptil, ziua de
mâine?"

Bunica mea, care este foarte atentă cu mine, m-a întrebat,
de câteva ori, unde mă gândesc așa de tăcut, atunci când
mă opream brusc din multele mele treburile și priveam,
ca-ntr-un vis, culoarea albă a peretelui din fața mea.

La început, nu i-am răspuns nimic, am zâmbit fugăr și am
revenit

la multele mele treburile...

Numai că, într-o zi, cred că era mai spre seară, bunica m-a
întrebat,

iar, unde mă gândesc, dar parcă avea ceva sclipitor în
ochii ei verzi,

care sunt la fel de verzi ca și ochii mei.

Eu am presimțit că nu e un lucru chiar foarte bun să
te gândești la ceva, încă nu învățasem cuvântul "interzis",
prin urmare, așa cum era și firesc, am privit-o intens pe
bunica,

am privit-o cu tot verdele din ochii mei, apoi i-am spus,
evident

zâmbind, că eu nu mă gândeam nici un pic și niciodată,
eu doar

urmăream, cu cea mai mare atenție, cum merge ziua pe
perete...

Bunica a zâmbit și ea, iar zâmbetul ei era fermecător, era
parcă

împodobit de toată măreția blândă a cerului, era așa de
senin

că, sigur, și ziua s-a oprit puțin să-l privească...

Așadar, în acest moment, când am cu 10 ani mai mult ca
atunci, constat că

n-am reușit să află unde se duce ziua... și, mai ales, de ce
pleacă mereu

numai noaptea.

Aceste mari probleme mă preocupă ceva mai rar, dar ele
vin, pe neașteptate, din când în când, ca niște norișori
alburii,

peste verdele, acum și mai intens, din ochii mei.

Am aflat, totuși, absolut întâmplător, o posibilă cale de
urmat,

pentru că, într-o dimineață de iarnă, foarte devreme, nea
Pandilu, vecinul

nostru, care făcea pârție la el în curte, l-a întrebat pe
bunicul Spiridon:

"Unde sunt cei care nu mai sunt?". Bunicul, care și el făcea
pârție,

la noi în curte, s-a apropiat mai mult de gard și a zis clar,
foarte clar:

"Încet, încet, trecutul trece... în umbra timpului discret."

Apoi, brusc, toți fulguții de zăpadă s-au oprit și, după ce
au șoptit,

repede, ceva de ei știut, s-au întors spre cer, lin, plutind
înapoi,

ca ecoul unei ecuații de gradul al doilea, printre rădăcini
imaginare.

DESPĂRȚIREA DE TRECUT, PRIN ÎNȚELEGEREA LUI

Constantin MIU

Noua carte semnată de scriitorul vrâncean, Gh. A. Neagu, – „Măgarul din fântână” (Editura StudiS, Iași, 2020) – este o scriere cu tâlc, încrîptat chiar în titlu, a cărui semnificație este explicată de tatăl protagonistului, spre a-i fi drept pildă: „Viața va arunca și peste tine cu pământul și bolovanii

greutăților de tot felul. Iar secretul pentru a ieși din fântâna secată (așa cum a făcut măgarul din povestirea tatălui – n. n.) este să bătătorești pământul și să-l folosești pentru a urca încă un pas! (...) Fiecare dintre greutățile noastre este, de fapt, o ocazie pentru a putea să mai facem un pas înainte. Dacă nu ne dăm bătăuți, putem ieși chiar și din cele mai profunde adâncuri.” (p. 216).

Personajul cărții în discuție – Paul Dăscălescu – este un rezoner (cf. fr. *raisonneur*), un personaj care vede, ascultă, compară, reflectează, se revoltă și acționează într-o lume pestrîță: de la ospătari și mandatarî, până la ingineri, profesori universitari și scriitori, ba chiar și turnători, precum și securiști oneroși – oameni cu mentalități deferite, în perioada României socialiste, pe care autorul a cunoscut-o.

Până la un punct, cartea are aspect de roman polițist. Paul va fi chemat la poliție, să dea declarație în legătură cu o crimă, al cărei presupus autor îl văzuse la un restaurant din București, stînd la masă cu victima. Pentru că ofițerului de la criminalistică nu i-a plăcut ceea ce a declarat tînarul, acesta e reținut într-o celulă, cîteva zile și nopți. Va fi eliberat, la intervenția amicului său, Stan Pisciă, – individ care, ca informator, era un apropiat al securității. Dintr-o discuție mai aprinsă, Paul află că protectorul său și un coleg de cenaclu, frecventat de protagonist, ca să nu lucreze în mină au preferat să devină „oamenii” securității: – „Da, amărătul ăla, am fost recrutați amîndoi! Așa am scăpat de mină. Te-ai întrebat vreodată din ce bani trăiește ăla sau de ce eu tai frunză la câini, la fabrica de calculatoare?” (p. 134).

Peste cîteva ani, cînd Paul Dăscălescu se va transfera la sucursala unui Institut de cercetări („care se ocupa, printre altele, și de terenurile degradate” – precizează autorul), la Focșani, același Stan Pisciă se laudă că datorită lui i s-a repartizat un apartament în centrul orașului, i s-a pus telefon și i s-au dat două butelii – obiecte de lux – în vremurile acelea. Cînd află că în schimbul acestor facilități ar trebui să accepte colaborarea cu securitatea, Paul refuză categoric: „Uite, prietene, eu nu mă vînd pentru o butelie! (...) eu nu vreau să ajung coleg de turnătorie cu alde ăștia. Îmi ajunge că trebuie să-l suport la cenaclu (referirea se face în primul rînd la Gogu Martac – n. n.). Și, mai nou, am dat peste el

chiar aici. E bibliotecar acum, a fost promovat. Și se dă rotund (referirea se face în primul rînd la Gogu Martac – n. n.) că e scriitor de succes, venit din capitală.” (p. 213, 214).

Discuția pretinsului „scriitor de succes” – Gogu Martac, avută cu „neobositul” său protector – Stan Pisciă – înainte de așa-zisa promovare a aceluia, este de-a dreptul ilară: „- Ce faci bă, tîmpitule! Era Stan Pisciă. – Bine, îngăimă Martac. – Păi, cred și eu. După ce ți-ai potolit mîdularul, faci bine, pe mîta. Ți-am dat casă, butelie, serviciu, și tu... – Eu, ce? Nu mi-am făcut datoria? – Mă, tîmpitule, noi cînd te-am recrutat, n-am crezut că o să te apuci să călărești minore! N-ai nevastă? – E borțoasă de șapte luni și doarme cu spatele la mine. De furie, mă descarc pe frecatul linoleumului din hol și din baie. – Descarcă-te-n poezie, dobitocule!” (p. 203).

În noua carte semnată de Gh. A. Neagu, găsim o serie de aspecte, pe care le socotim a fi autobiografice, cunoscînd CV-ul autorului. Spre pildă, viața de cenaclîst a lui Paul Dăscălescu, autor de poezii și proze, vizita la Casa Memorială a lui Al. Vlahuță, de la Dragoslaveni (în apropiere de comuna Popești, jud. Vrancea), unde îi cunoaște pe critici literari Al. Piru și Laurențiu Ulici, Leon Kalustian (cf. CV-ul lui Gh. A. Neagu – coordonator al Festivalului Salonul Literar Dragoslaveni), cu ocazia agapei literare organizate de directorul Institutului de Cercetări Sillvice (instituție la care autorul a lucrat ca proiectant – n. n.), protagonistul se întreține cu unul dintre invitați – poetul Gheorghe Pituț – și le face cadou revista Silva (cf. CV-ul lui Gh. Neagu – fondator al revistei Silva, din București), încît putem conchide că protagonistul acestui op este alter ego-ul autorului, Gh. A. Neagu.

În noul roman al lui Gh. A. Neagu, există două destine paralele, similare până la un anumit punct: cel al tatălui – Dinu – și cel al fiului – Paul Dăscălescu. Dacă tatăl refuză cu înverșunare să devină membru al partidului unic – PCR –, fiul – așa cum am arătat deja – se încapătănează să ajungă turnător. În privința tatălui, discuția acestuia cu directorul stațiunii zootehnice de la Secuieni (unde bătrînul lucra), care încearcă să-l convingă să se înscrie în partid, are accente umoristice, dincolo de adevărul crud și dureros al motivației refuzului bătrînului Dăscălescu: „Au ajuns membri de partid tot felul de tirplici. Și tu, care ești un om de onoare, nu vrei? – Ce să vreau, să mă fac frate cu ăștia de mi-au luat pămîntul părinților mei? Să se bată pe burtă cu mine? ăia, de m-au pus să răstorn pietre de var la fabrica de zahăr, unde, din cînd în cînd, se mai strivea un om între fîlcile mastodontului? (...) – Și eu, ce să fac? Anul ăsta trebuie să fac o duzină de comuniști! – Păi, zii așa, îți dau vreo cîteva din măcelarii de la cai, care au ajuns să cam frece menta și nu-și permit un refuz. Mai îți dau cîteva porcari și ai mai mult de jumătate din planul la achiziții realizat! Îi zise Dinu, rîzînd. Directorul rîse și el: achiziții, ai? – Păi, ce mama naibii altceva? Ca să nu zici că-i faci cu arcanul, nu se mai poartă!” (p. 163).

Prin intermediul personajului rezoner – Paul Dăscălescu –, cititorul se poate familiariza cu tarele unei lumi apuse, dar care nu trebuie dată uitării. Pentru că te poți despărți de trecut, nu negîndu-l, ci înțelegîndu-l!

DINTRE SUTE DE POEME

Adrian BOTEZ

Glorii bizantine

*în pulberi vei afla soarta măririi
de mlaștini e cuprins Augusteonul :
toți împărații prefăcut-au tronul
în cuib de-odihnă unde-și petrec somnul
negrele scorpії și cameleonul*

*durerea strânsă-n dungi de diademe
plânge-ntre mîrți - pe malul Propontidei -
viscol de oști - ce frământat-au theme
azi doar luciri de val sunt - și trireme
trec peste ele gustul aguridei*

*a fost odată ca-n povești trufașe
au fost nebune visuri dumnezeie :
au mai rămas doar albe stânci golașe
strigătu-n noapte-al Păsării Vrajmașe -
pe fund de ape - tainice camee*

Chemați visele la vorbitor

*chemăți visele la vorbitor – și spuneți-le
că eu – în adâncul temniței – mor*

să-și caute – tot printre cei cu înspinată

*coroană – stăpân: să uite
din mine – tot ce nu
am sângerat să rămân*

Veneția

*în palate s-au tolănit șerpії
trăgând peste ei masca petalelor*

*pe tăișul punții aleargă
zeițe nebune*

*din smoala apelor răzbat
ochii amanților înecați:
sumedenii perle*

*a ieșit din adâncuri – gânditor
diavolul – privindu-și – pe deget
inelul de doge*

Otrava raiului

*și-a semănat chiar Dumnezeu grădina
cu vii havuze de amărăciune
din care - însetați - sorb îngerii lumina
crezând că-i un nou foc de rugăciune*

*dar aripile li se zbat agonice
și-și uită firea vastă - dumnezeie:
cucuta frângerii își face-ncet lucrarea
și îngerii simt miros de femeie*

E-aici un rai ce nu-l puteți pricepe

*e-aici un rai ce nu-l puteți pricepe
lumini de mai în veșnicia firii
cu herghelii a' iepelor sirepe
din Empireu pogoară zei uimirii*

*e-aici și cântec – sfântă încântare
dar și descântec zânelor iubirii
săgeată pajuri dincolo de zare
albine-și vîersuiesc în miere Mirii*

*din piscuri aspre – din pădurea tainei
se-nalță către ceruri mir de suflet
Frumos și Bine vin într-un răsuflet*

*iar Crist 'i-mbracă-n mîntuirea hainei
...peste valahi trec ape de văpaie
să ardă-istorii – dorul să-l răsăie*

Țăranii mei

*țărani și-au pus cămăși de sărbătoare
cum crinul alb grăit-a cu Hristos:
curatul lor dumnezeiesc mă doare
îngerii mă cutreier' pân' la os*

*se duc în moarte cum la sfânta liturghie
se duc pe îndelete și smeriți:
ei știu că între lumi nu e frînghie
că viii și cu morții-s fericți*

*e-atîta liniște pe masa cu lumine
sicriele sunt tronuri de-mpărați
neamul acesta liniștit tot vine*

*umplut-au cerul Craii din Carpați
...țăranii mei – stăpânii de moșie
nu mor: veghează totul sfânt să fie!*

Vagabond al lumii

*măinile mi se scufundă în buzunare
ca-n peștera lui Aladin*

*trec pe străzi: ninsoarea pufului de
salcâm
pălpâie coroane – fierbinți și zburatice
– în jurul frunții mele:
Rege Zdrăncălos al Marilor
Dispariții și Pagube*

Plângere către Dumnezeu

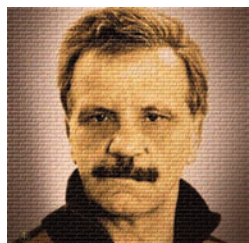
*ce să facem – Doamne – cu suferința și
cu moartea
cu păsările care zboară doar noaptea
ce să facem cu trupul – când i s-a prelins
inima
ce să facem cu ziua – când simțim că e
ultima?*

*prea multe lăsași – Doamne – să se
zvârcolească-n
sfântul văzduh și să se
războiască întru putere:*

*cântarul lumii se strică
chiar toate-ale totului când se ridică
spre lumină: trebuie puțină
asprime și plivire
altfel degeaba - Doamne – ai trudit la
nemărginire*

FUGIND sau Acasă, cândva, cu Mircea Horia Simionescu

Ion Iancu VALE

Mulți oameni, scriitori sau nu, se pot lăuda, desigur, cu prietenia marelui scriitor Mircea Horia Simionescu, dar cred că eu sunt unicul care s-a bucurat de o deferență și de un interes special din partea acestuia. Acest lucru s-a datorat, probabil, și faptului că eram consăteni și mai ales vara, când stătea mai mult la Pietroșița, ne întâlneam deseori, pentru a sta la „taclale”, sau pentru a-i citi din poeziile mele, dar și din cauză că (așa cum de altfel a și afirmat într-o prefață la prima mea carte „Lupii la mare”) eram „un anarhist într-o societate anchilozată” demn de abordat și de studiat, cu toate riscurile, existente la acel moment, și pe care scriitorul și le-a asumat...

Aș putea povesti multe despre inefabila mea prietenie cu acest aristocrat al scrisului românesc. Deocamdată, însă, mă voi rezuma doar la o întâmplare reprezentativă, petrecută înainte de 90, inedită și plină de conotații speciale și la redarea a câtorva scrisori, relevante în acest sens, din corespondența pe care o purtam, cu osârdie, cu MHS-ul, de pe acolo de pe unde viața și vremurile mă tot alergau. De asemenea am inserat și un interviu făcut, cu MHS, pentru un ziar la care am lucrat în perioada anilor două mii.

Era miez de vară și mă întorceam, iarăși, acasă, din peregrinările mele, fără rost (așa ziceau unii), pe care le făceam de-a lungul și de-a latul țării. Nu cu mult timp înainte de oprirea trenului în stația Pietroșița (capăt de line ferată), cu toate că noaptea o petrecusem în Gara de Nord, în loc să mă duc întâi și întâi acasă să o vad pe mama să, mă odihnesc, cum ar fi fost normal, m-a trăsnit din senin ideea, să dau o fugă până la domnul Mircea și să îl salut de sosire.

Acesta a fost unul din acele momente miracol, din existența mea, când (ca dictate, parcă, de altcineva), recurgeam la anumite gesturi și acțiuni care, inițial, păreau ilogice, dar care în cele din urmă, se dovedeau a fi fost practic, cele mai fericite și benefice alese.

Așa că în loc să ies din incinta gării, în șosea, și să mă abat în stânga spre Dealul Frumos, pentru a ajunge „În vârf la Cocos”, unde se află casa scriitorului, eu am traversat drumeagul din spatele gării, și prin grădinile de pomi, trecând peste pârleazuri și escaladând garduri, am urcat până la vila maestrului, pe care am regăsit-o mereu neterminată și mereu în lucru. Nu știam dacă acesta este acasă, dacă este ocupat, dacă are chef de vizite... Nu știam nimic, pentru că nu îl anunțasem în prealabil, în nici un fel despre această sosire, a mea, pe meleagurile natale.

Am urcat poteca, ce ducea, în spate, la intrarea în mansardă și l-am strigat. Am auzit apoi zăvorul ușii, care s-a deschis și în cadrul ei, masiv și blond, s-a înființat maestrul. M-a privit un moment nesigur, parcă surprins. Apoi fața i s-a luminat, și și-a deschis larg brațele... „Ce mai faci domnule?

Pe unde tot umbli?, mi-a zis. Hai în casă și scuza deranjul”. Am intrat în cămăruța modestă unde lucra (scria), timp în care asculta muzică, clasică.

Era singur. Soția, doamna Dorina, „cerber” și înger păzitor, nu era acasă, era plecată la București (ce noroc, căci era cam supărată pe mine...). M-a invitat să mă așez într-un fotoliu, mi-a dat ceva să mănânc, mi-a făcut o cafea și mi-a pus, în față, un pachet de țigări. Pe atunci, încă, mai fuma și el în neștire.

După toate acestea, primul lucru pe care mi l-a relatat a fost acela că un bun prieten de familie, Iuli Mărculescu (cel pe care, eu, mai târziu aveam să-l sprijin la întocmirea și tipărirea unor, foarte emoționante „Jurnale” despre locurile și oamenii din zona noastră), care locuia în centrul comunei, i-a povestit la telefon că de două zile mă căutau prin comună doi milițieni, împreună cu un civil.

Apoi am vorbit, am vorbit... până când am adormit. M-am trezit după amiază, buimac și speriat ne realizând unde mă aflu. Domnul Mircea m-a liniștit spunându-mi că dormeam ca un copil și nu s-a îndurat să mă trezească. M-a sfătuit apoi să fiu atent ca, ducându-mă să o vad pe mama, să nu dau „nas în nas” cu cei care mă căutau. I-am spus că nu o să mă duc acasă ci, că o să plec din nou în țară. „Iară fugi?” m-a întrebat.

Nu m-a întrebat unde am de gând să plec, nu mi-a mai dat nici alte sfaturi, m-a rugat doar să nu povestesc la nimeni despre această întâlnire a noastră și să-i scriu cât mai curând posibil.

L-am asigurat că așa voi face și că îi voi scrie de pe oriunde mă voi găsi. Mi-a dat apoi un pachet de „Snagov” („din rezervele strategice”) și ultimii opt lei pe care îi mai avea în casă. Mi-a pus pe umăr geanta mea de „artist” m-a condus până la poartă, m-a îmbrățișat și am plecat. Se uita lung, lung și trist, după mine...

Am reluat drumul pe care îl parcursesem la venire, până în spatele gării, având grijă să nu fiu văzut și din traversă în traversă am ajuns în stația Tepeș Vodă, de unde m-am urcat în ultimul tren spre București și de acolo mai departe...

Eu fugeam din nou și mama mă aștepta „cu frații și casa la un loc”. „Ăia” însă nu m-au prins. Le scăpasem și de data asta, grație lui Mircea Horia Simionescu, cu care am rămas în continuare într-o reciprocă și caldă corespondență poștală, fiecare scrisoare pe care mi-o trimitea fiind un dar celat, care îmi ușura viața de poet peregrin și hăituit. Iată în continuare câteva din scrisorile noastre, ale maestrului și ale mele, la cele pe care eu i le scriam făcându-le mai întâi ciorne (din cauza scrisului meu dezordonat, ce nu mi l-am putut corecta nici până în prezent), și pe care Ella Davidescu, fosta mea soție (Dumnezeu s-o odihnească!) mi le-a descifrat și le-a dactilografiat putând, acum, să le redau aici:

Iubite prietene,

Scrisoarea ta mi-a parvenit cu destulă întârziere - a trebuit să mi-o aducă cineva de la Pietroșița la București, unde plecasem cu două zile mai înainte. Cum era de imaginat, am încheiat cartea - romanul - "Redingota" - cu mare întârziere. A fost un chin teribil, mă îngrozesc numai când îmi amintesc.

De altfel nici la această oră nu s-a încheiat, pentru că după ce mi-a fost receptat la editură, s-a dus la Consiliul Culturii, la o lectură... suplimentară. Stau blocat în București, pe căldură mare, în așteptarea verdictului.

Treburile urgente pe care le aveam de împlinit, le amân mereu din cauză că n-am dispoziție, sub apăsarea așteptării, ca să le scriu. Nici sănătatea nu mi-e bună, au fost niște muște* meteorologice care mi-au dat bătaie de inimă oribilă. Dar oi trece și peste astea...

Ce faci? Mi-a părut rău că n-ai găsit (poate între timp ai găsit) niște prieteni de suflet cu care să te simți bine. Ai mai scris? Te-ai adaptat mediului transilvan? Am speranța că atmosfera de acolo e propice muzelor, că ai ochiul limpede să prinzi frumusețea locurilor despre care mi-ai scris.

Mi-e dor de Pietroșița. Aș sta la taclale, pentru că vezi, activitatea scrierii cărții m-a suspendat cu totul de la toate bucuriile - câte mai pot fi - ale vieții. Cred că după 15 iunie mă voi duce la noi, să mai leg două cărămizi și trei scânduri la casă. E jale cu lipsa de forță și, firește, de gologani.

Te evoc adesea cu prietenii, ce pot face altceva în starea de perpetuă alarmă în care mă aflu?

Am proiecte încă - semn că n-am îmbătrânit! - dar energia e pe măsura vârstei și, iată, chiar și scrisul îmi este zăpăcit, grăbit și nervos, de-mi este rușine de mine.

Dacă voi avea un răgaz mai generos, îți voi mai scrie. Poți face același lucru, când ai timp. Până la revederea noastră, te îmbrățișez frățește,

Mircea Horia Sâmbătă, 2 iunie 1984.

* Nota dact.:

Scrisoarea originală (ms.) are doar două pagini în ordinea 1,0, (2),0 (nenumerate fiind doar două).

*

Stimate și bunule prieten M. H. S

Astăzi este duminică și, fiind zi nelucrătoare, mă găsesc pe „cameră”, cum se spune pe aici.

Vă scriu de undeva dintr-o pădure, dintr-o cabană a I.F.T. - ului, aflată la vreo treizeci de km de Orșova, cu care se face foarte greu legătura, mijloacele de transport fiind doar camioanele ce cară lemne în depozitul forestier al orașului.

Și aici a venit toamna și pădurea de foioase a început să-și etaleze fantasticul cromaj autumnal. În timpul săptămânii, însă, nu am cum să bag în seamă frumusețile naturii pentru că lucrăm zi-lumină și într-un ritm drăcesc. Noroc că sunt clădit bine și tonele de lemne pe care le tai cu toporul, le mișc și le ridic în mașină, nu mă pun așa ușor pe brânci. Cel mai mult mă supără mâinile, pe care mi le julesc întruna, și picioarele ce-mi transpiră crunt în cizmele de cauciuc.

Am început câteva poezii, dar nu le pot termina încă, una se va chema chiar „Pădurea toamna”. Aici oamenii sunt „ca la pădure, din topor” și nu prea duși la biserică. Lucrez cu fel de fel de inși din toată țara, români, dar și maghiari și slovaci

(care sunt foarte buni muncitori forestieri) și cu care mă înțeleg perfect.

Am coborât de două ori în oraș, până acum, unde mi-am făcut un prieten maghiar, la Depozitul final, la care de-altfel vă rog să îmi trimiteți răspunsul la scrisoarea aceasta.

Orașul Orșova este un oraș nou construit și fără prea mult farmec, excluzând bineînțeles Dunărea ce-l scaldă pe toată lungimea lui.

Ca toate orașele noi, este uniform, fără vestigii și tradiții, Orșova Veche aflându-se sub undele lacului de acumulare al hidrocentralei Porțile de Fier. Peste cinzeci la sută din populația lui este formată din țigani...

Un mare neajuns, cel puțin pentru mine, îl constituie faptul că aici este zonă de frontieră, și încă una foarte căutată de cei care vor să treacă dincolo, iar eu cu fizionomia mea nu prea ortodoxă, pletos și mustăcios sunt foarte des oprit și chestionat ba de grăniceri, ba de milițieni, lucru ce mă răcăie al dracului, căci mi-e teamă să nu se intereseze mai amănunțit de soarta mea...

Într-una din zilele mele libere am ajuns la Craiova și de acolo la Bulzești, satul natal al lui Marin Sorescu (care mi-a dat premiul revistei „Ramuri”), de unde este și un coleg de-al meu de muncă și care m-a dus acolo. Întâmplarea a făcut, însă, să nu îl pot aborda, el fiind la necaz, deoarece i-a murit mama, zile acestea trebuind să îi facă pomana de trei săptămâni.

Mă gândesc cu mare nostalgie la momentul când m-am despărțit de dumneavoastră, la afecțiunea ce am simțit că o aveți pentru mine și mă mir și sunt al naibii de mândru că am putut ajunge la sufletul dumneavoastră (un Dumnezeu al scrisului românesc, ce sunteți).

E destul de greu aici, dar ce să fac, așa mi-e scris. Momentan trebuie să muncesc cu țapina pentru a face niște bani și a mă mișca spre un oraș unde să pot trăi liniștit și să pot scrie.

Vă anunț că am terminat o proză scurtă, pe care poate reușesc să o bat la mașină și să vi-o trimit pentru a vă crea o imagine despre ea.

Cum vă mai simțiți fizic? Ce mai este nou în ce faceți și pe unde mergeți? Pe la Pietroșița cum mai este vremea? Pe aici este încă destul de bună și sper să mai țină tot așa, căci munca în aer liber e foarte mult condiționată de starea timpului.

Voi încheia cu părerea de rău că mă despart de dumneavoastră, dar cu bucuria de a vă regăsi la fel de cald și de apropiat în scrisoarea ce mi-o veți trimite și care, fiți sigur, îmi va aduce un plus de putere și de seninătate pentru a mă putea descurca în continuare.

Cu drag, același Iancu Vale, care vă iubește și vă apreciază.
P.S. Ați trimis grupajul meu la „Ramuri”?

*

Valea Ieșelniței (Orșova) 20 octombrie 1986

Dragă prietene,

În primul rând un cald “La mulți ani!” pentru ziua numelui*, când m-am gândit cu bune sentimente la prietenii mei Nicolae, tu printre primii.

Sosind la Pietroșița chiar în apusul zilei, am aflat, acasă,

→ Continuare în pag. 31

HIPERBOREA - IARBA VERDE DE ACASĂ

Ecaterina CHIFU

„Mi-e dor de Dumnezeu, Dumnezeu viu și adevărat, ce străbate prin lumina zilelor și nopților, cu tot coloritul ce schimbă mereu peisajele, cu acele irizări ale luminii ce doar în țara mea le pot vedea și sorbi în mine, cu frenezie și nesaț. Mi-e dor de iarba verde de acasă. Mereu o să-mi fie

dor. Acea iarbă de un verde pur ce pare înșuflețită de o adiere divină, presărată cu flori multicolore, încărcată de miresme, îmbracă niște coline dulci, împodobite cu păduri pe creste, înalte, nesfârșite. Uneori doresc să mă pierd în acele păduri ce împodobesc vârfurile Carpaților, să trăiesc departe de vuietul lumii. Doar acolo, aproape de Dumnezeu, simt ce fericire este să te bucuri de frumusețe.

Pacea eternă a plaiurilor străbune aduce liniște. Sus, pe o pajiște înflorită, zăresc printre crengi, turlile argintii ale bisericii, lângă un brad înalt, de un verde închis, ce contrastează cu verdele auriu al copacilor din jur, iluminați de soarele amiezii. De jur-împrejur, văd doar păduri ce se arcuiesc peste colinele largi, unele mai îndepărtate, având culoarea albăstruie, altele, apropiate, fiind de un verde intens, contrastând cu verdele cald al ierbii. Privesc această uriașă vălătucire de dealuri verzi și aduc închinăciune pământului ce mi-a fost leagăn drag al copilăriei.

Văd crengile rotite de vânt și ascult foșnetul plopilor ce pare o ploaie de vară. Sorb în sufletul meu umbrele lungi ale norilor ce se mișcă pe spinări de dealuri, încărcând de lumină toate ochiuri solare dintre dărele de nori albi, pufoși pe un cer azuriu, dând un aer primăvăratec culmilor împădurite. Văd un drum de pământ roșcat, tăiat în inima unei păduri, ca o linie ce merge spre infinit și gândul mă poartă spre alte orizonturi. Dar eu, care am cutreierat Europa, nicăieri nu o să găsesc un loc mai frumos care

să-mi încânte sufletul și cu care să simt că mă contopesc, căci acolo este leagănul copilăriei mele, dulcele meu plai natal. Fluturi albaștri saltă pe garofițe și pe margarete și un cuc își strigă singurătatea. Un pui de căprioară speriat de zgomotul frunzelor căzute la izvor se pierde în desișul pădurii, iar ciripitul păsărelor se intensifică. Cerul înalt, de un albastru pur, își poartă norii sidefii ca pe niște nestemate uriașe, în albăstrimea depărtărilor. El se lasă ogindit în rău, amplificând lumina amiezii. Departe, că într-o carte poștală ilustrată, se văd acoperișuri roșii în verdeață.

Pe acest pământ binecuvântat, doar clopotele bisericii amintesc de sărbătoarea Rusaliilor, picurând în suflet nostalgia trecerii ireversibile a timpului. Aici, unde eternitatea a pus stăpânire pe aceste meleaguri de basm ce-și schimbă formele și culorile, după anotimpuri, aici este un colț de rai. Sub umbrele pădurii, iarba pare mai verde, mai mătăsoasă și eu aș întinde mâna s-o ating și să mă înfior, ca de fiecare dată, când mă aflu acasă. Adun căpșuni din iarbă, îmi las capul mângâiat de flori și mă aplec să ascult inima pământului, o inimă ce bate ca inima mea de pădureancă inadapată unei lumi plină de fățarnicie, lumea oamenilor ce știu doar să-mi rănească sensibilitatea. În lumea mea, lumea de aici, mă închin universului întreg, un univers mirific, în care mă integrez cu trup și suflet, acum și pentru totdeauna. Raze lungi aruncă o lumină aurie pe piscurile înalte din fața mea, și eu mă pierd în contemplare amplelor mișcări ale vârfurilor copacilor ce vuiesc uneori ca valurile mării, mai ales toamna, când se îmbracă în culori maronii, aurii, roșcate, violete, gălbui sau de un verde pal. Vuietul pădurii are uneori ecouri de glasuri omenesti care te înfioară iarna, căci parcă auzi vuietul mulțimi înfuriate.

Nu voi uita niciodată întinderile alb-albăstrui ale zăpezii de acasă ce împodobește cu sclipiri diamantine crengile și poienile. Uneori, pe culmi, pomii plini de zăpadă strălucesc în soare, părând doar cadelabre aurii, cu flori de nea, pictură unică ce-mi purifică sufletul.

Eu nu voi uita niciodată farmecul primăverii ce face din aceste locuri un ținut de vis, de când dă firul ierbii presărate cu violete și viorele, până la sfârșitul lui mai, când valuri de verdeață se unduiesc pe culmi în soarele blând, sub un cer de azur, cum numai plaiurile carpatine sprijină, cu o dulce tandrețe greu de descris. Totul este atât de pur și de frumos, că-mi vine să mă plec spre acest pământ binecuvântat, să-

mi fac semnul crucii și să-l sărut, mulțumindu-i Domnului, că mi-a îngăduit să revin și să-i simt frumusețea, să trăiesc prin această renaștere a naturii, propria mea revenire la viață. Mi se oprește respirația, privind buchetele mari ale pomilor înfloriți ce umplu văile și dealurile cât vezi cu ochii, un spațiu ireal, în care eu mă mișc fermecată, căci între mine și cerul strălucitor nu mai există nimic decât ramuri înflorite. Doar vârfurile arborilor înmuguriți pe culmi în nuanțe de verde, galben, maroniu, roșu, vișiniu se văd prin dantela cireșilor sălbateci înfloriți. Cu greu mă pot rupe de acest miracol dezvăluit sufletului meu iubitor de frumos. Iau în inima mea spectacolul miraculos al naturii, toate culorile și miresmele ce-mi dau puterea de a-mi continua existența într-o lume ternă, anostă, unde te dezgustă răutatea, indiferența, intoleranța, meschinăria multora.

Îmi place să mă urc pe culmi, să umblu singură prin păduri, să simt mirosul de frunze veștede și de vegetație tânără, dar mai ales să privesc la nesfârșit coroanele maiestose ale copacilor de un verde profund ce se mișcă pe un cer pur, un cer ce parcă scrie pe infinitul său visul neamului nostru, un cer că mă îndeamnă să cred că pe lume nu mai există nimic decât eu, pădurea și minunile dumnezeiești la care iau parte. Aici, sunt rădăcinile mele, pământul meu natal ce-mi dă forță, mă revigorează mereu, căci știu că are o mare energie și putere regeneratoare. Fericirea mea de aici o port cu mine mereu și revin mereu aici, să mi-o reîmprospătez, cu acel sentiment unic de pioșenie, că mă face să-l venerez pe Dumnezeu, să-i mulțumesc căci a ales acest plai mioritic pentru venirea mea pe lume. Departe de acest paradis terestru, îmi simt ființa străbătută de o lumină a răsăritului sau a apusului de pe aceste meleaguri, printr-o memorie involuntară și las bucuria să-mi mângâie inima. Umbrele lungi ce se întind pe coastă, colina ce am urcat-o de atâtea de ori, sunt leagănul unui vis, un vis ce-l re trăiesc an de an și mă rog Domnului să mă mai îngăduie, să nu lase să înceteze inima mea, singura care știe să se înfioare atât de mult la vederea plaiului natal, care mă întâmpină cu o adâncă pace, cu biserica sa argintie proiectată pe valuri de verdeață, în smaraldul dealurilor înalte. Am trăit în august bucuria unei primăveri târzii, când, după o vară secetoasă, a plouat și au apărut lumini de mai peste câmpul înverzit, iar în salcâmi flori albe.

Doar plaiurile natale mă fac fericită, chiar prin simpla lor evocare, căci, pe filmul interior, mai port

magicul amestec de umbre și lumini din pădurile natale și de prin livezi, iar eu respir în ritmuri cosmice, inima mea bate în ritmurile naturii de acasă, ce-și mișcă ramurile, apleacă iarba înaltă și pătrunde în mine, reglându-mi pulsul. Știu că niciodată nu voi putea sta departe de aceste meleaguri și că mă voi simți pribeagă în alte locuri.

«A pleca înseamnă a muri puțin» spune un proverb francez și eu mor mereu în lumea reală, spre a reînvia în lumea de frumuseți ce le port în mine, din copilărie.

Mi-e dor mereu de plaiul natal, cum mi-e dor și de mare, frumoasa mare cu luminile mereu schimbătoare, cu neliniștea albastră, cu freamătul ei, cu dantelele de spumă albă, în veșnică revărsare pe țărmuri. La mare, ca și la deal sau la munte, ai bucuria unei vieți trăită în spații nelimitate, când privirea nu mai este stresată de construcții uneori dizgrațioase, căci acolo, ele se armonizează cu peisajul, formând un spațiu plin de farmec. Respir marea și mă gândesc la Christ ce a călcat pe ape, cel care, cu puterea lui aducea oamenilor vindecarea. Și eu mă rog să mă vindece de tot răul ce mă înconjoară, să pot crea ceva, spre a fi creația mea bucurie altora. Mi-e dor de căldura ce o răspândește Creatorul peste oameni și locuri și regret că oamenii nu au învățat nimic, că au uitat că lumea s-a clădit pe principiul iubirii și observ că, în egoismul lor, oamenii uită să-și dăruiască iubirea și ea devine mai mult un simulacru.

Mă întreb: De ce să învățăm a muri când iubim atât de mult viața? De ce teama de moarte, când avem un ocrotitor divin, un spirit bun ce revarsă peste noi aura magică a credinței, aură care ne protejează ca o matie de răul acestei lumi. Așa am învățat eu de la bunica mea, în satul meu de sub munte.

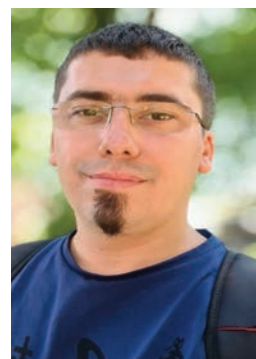
Este greu să înveți a muri, când nu ai trăit cu adevărat viața, cu acea intensitate ce ți-o dă puterea ta interioară de a te bucura de tot ce-i frumos pe lume.”

** Fragment din cartea „Prin luminile din Țara Luanei”*

POEZII

Ciprian VESTEMEAN

Umbra mea

Azi am plecat
mai repede de-acasă
și mi-am lăsat
umbra să doarmă
în continuare
adunată ca un ghem
în așternuturile vișinii.
De ce să o fi trezit?
Să o fi văzut
cum dormea de bine,
ca un copil
după ce a alergat
o zi întreagă
un deal cu flori.
Oare ce visează umbrele?

Într-o noapte

Uit s-adorm și mă plimb
precum un somnambul
pe strada spumoasă
și mă-mpiedic de-un vis rătăcit
ce căuta și el o minte în care
să se odihnească.
Cad peste ziua de mâine
care-și arată dinții amenințător
și mă scuipă-n față cu venin
de ghinion acid.
Mă ridic orbit și-alunec
pe-o coajă de uitare
și cad iar pe spate
pe plapuma de vise
a vecinilor mei.
Câțiva se trezesc speriați
și văzându-mă abătut
mă trimit în lume,
la tăcut.

O carte

Am furat de la bibliotecă
o carte renumită,
un bestseller iubit
pentru a culege
urmele degetelor
ce l-au răsfoit.

Și tot caut amprentele acelei fete
de care mă voi îndrăgosti...
să-mi ating umbra
de umbra ei.
O știi?

Promisiune

N-o să mă mai uit prea mult pe cer
să nu-mi mai pierd ideile printre
nori.
Deși, recunosc,
ieri, am stat o noapte-ntreagă
pentru-a fi sărutat
de razele argintii ale Lunii.
Mai târziu mi-am incendiat un
vis...
peste tot mirosea
a zâmbet trist!

Renaștere

Te privesc! Nu credeam
că voi putea iar... să văd!
S-a trezit scânteia!
Renaște ideea!
Și-mi spui:
„Eu te inspir și doar dacă respir!”
Îmi calc gândurile la Soare
să am idei strălucitoare
să te bucur, privire răpitoare.
Pentru tine
am desfăcut culorile unui curcubeu
pentru a ți le împleni
în părul scarabeu.
Inima ta e un vitraliu
în care m-ai primit!
Și-mi este atât de dor
de-o porție de odihnă
în brațele tale de smirnă,
când cerul se transformă
într-o mlaștină de povești,
dantești.
Oare vei veni cu mine
până la capătul lumii,
până la ultima frază?

Temeri

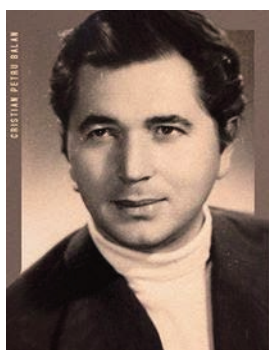
Te-am așteptat
șapte zile
care au durat mai mult!
Acum, te rog,
rămâi cu mine!
Îmi este tare teamă,
cerul latră tot mai tare
și lumina ce tot apare și dispare
nu mă face să zâmbesc
ca și atunci când
mă fotografiezi!
Îmi este frică
și de rugina de pe pumnal...
dacă mă voi înțepa din greșeală
cu el în inimă
sigur voi fi răpus
de cine știe ce bacterie.

Magia

Îți simt uneori, ca în vis,
mirosul simplu, dantelat,
o amprentă-n aer a existenței tale
cu zâmbet angelic și ochi senini.
Mă-ntorc repede a căutare
și privesc trist în pustiu...
Căci atunci când ți-am întâlnit
ființa
din prima clipă inima mi-a tresărit
și-am adunat în căușele palmei
puțin din identitatea-ți ce se
evapora
să-ți respir frumusețea mai târziu
când taina singurătății mă va
apăsa.
Ai fost la o îmbrățișare distanță
dar ai rămas undeva departe
Departate sunt de bucurie
și-n inimă-mi înmugurește
o prăpastie tristă...
Ești o magie...
Iar eu, nu sunt vrăjitor...
Sunt un adevărat visător...

O ÎNTÂMPLARE ADEVĂRATĂ DE CARE MI-AM AMINTIT ILUSTRÂND-O ÎNTR-O SCULPTURĂ...

Cristian Petru BĂLAN

Pe când eram student prin anul al doilea la Universitatea București, obișnuiam să învăț stând pe iarbă, retras undeva într-un colț înverzit de pe malul lacului din Parcul Cișmigiu, din București (cam acolo unde acum a fost construit restaurantul Montecarlo). Era locul meu preferat și atunci era o zi frumoasă și caldă de vară. Aflat acolo, deodată aud strigăte puternice venite de pe malul celălalt al lacului: „Heei...! Domnuu', doomnulee!... Vedeți că un copilaș mic a căzut în apă și se îneacă - nu departe de dumneavoastră!”.

Imediat am părăsit cititul și când m-am ridicat în picioare, prin apa verzuie a lacului, am zărit o mână de copil care se mișca continuu... „Săriți după el în lac și salvați-l, că se îneacă!!” - strigau cu disperare o mulțime de glasuri de pe malul opus. Imediat, am aruncat în iarbă cursul din de pe care învățam și am sărit îmbrăcat în Cișmigiu. Eram doar în cămașă și în pantaloni. Apa îmi venea până la umeri... Am băjbăit prin undele tulburi ale lacului și când am găsit mânuțele copilului, l-am tras repede și cu putere din apă și l-am așezat pe mal, în timp ce spectatorii îmi aplaudau gestul.

Scosesem din lac un băiețel de vreo doi ani și jumătate. Am ieșit și eu din apă și am strâns copilașul de burtă. Apa îi țâșnise cu putere pe gură, iar băiețelul a scos atunci un țipăt scurt, ceea ce m-a bucurat, văzând că nu se înecase. Chiar atunci a apărut lângă mine o fetiță de vreo trei anișori și jumătate, care

cred că era surioara lui, și care a început să plângă speriată, ținând mâna întinsă spre noi doi.

La vreo zece pași de fetiță, zăresc o băbuță stând și ea pe iarbă. Croșeta liniștită, așezată cu spatele spre lac. Mi-am dat seama că era doica sau poate bunicuța celor doi copilași, dar fusese întru totul neglijentă și condamabilă, deoarece își lăsase copiii să se apropie de apă.

Băbuța a tresărit speriată când a auzit băiețelul tipând. Ea mă întreba mereu în germană:

- *Ce s-a întâmplat, ce s-a întâmplat?*

- *Doamnă, i-am răspuns eu indignat, nu ați fost atentă și copilul a căzut în apă!*

- *O, Jesus, Maria! Jesus, Maria!... Danke schön, Herr! Danke schon!*” - mi-a mulțumit ea în nemțește, strângând băiețelul în brațe care începuse să plângă tot mai tare.

Bătrâna îl ștergea cu bluza de apă. Îl săruta și-l strângea la piept, însă copilul nu se potolea și nu se oprea din tuse. L-a luat în brațe, s-a ridicat și mi-a mai mulțumit încă odată, apoi au plecat toți trei, în timp ce eu am stat mult timp la soare să mă usuc. Deoarece această scenă nu am putut să o uit niciodată, ea m-a inspirat să fac o mică sculptură pe care am numit-o „Salvatorul de la înece”, amintind oarecum de acel eveniment trăit de mine în Cișmigiu. Chiar și acum mă întreb ce o fi făcând copilașul acela pe care l-am scos din apă. Dacă trăiește, trebuie să fie un bărbat de peste 65 de ani.. Știu că nu-l voi întâlni niciodată...

Farmecul scrisorilor de odinioară

Elena BUICĂ

La aniversarea zilei mele de naștere, am primit o scrisoare ca cele de odinioară și abia atunci mi-am dat seama cât de mult mi-au lipsit scrisorile pe care le găseam după așteptări încărcate de emoție, la cutia poștală sau aduse de poștaş la poartă. Mi-a fulgerat gândul la cutia cu scrisori și teancul cu frumoasele ilustrate primite de părinții mei în anii tinereții, legate cu o fundă roz. Erau scrisori și ilustrate păstrătoare de dragi amintiri, cu o caligrafie impecabilă, așa cum astăzi nu mai primește nimeni de la cei plecați în stațiuni sau în lungi călătorii, nici chiar atunci când sunt strămutați în alte țări.

În secolul XIX, scrisorile încă se scriau de mână. Mi-amintesc cu drag de anii adolescenței, când scriam scrisori de dragoste la rugămintea colegelor de școală, încurajată de răspunsurile băieților care prindeau aripi. Păstrez și acum în minte frumuseți duse pe apă timpului fără întoarcere, precum tabloul în care un cuplul de îndrăgostiți se isca o ceartă și spunând că se despart „definitiv”, își luau teancul de scrisori ca să și le înapoieze, își dădeau întâlnire la o cofetărie și se întorceau acasă împăcați și mai fericiți, uneori și cu cereri în căsătorie. Nici nu mai știu cum a trecut timpul, dar știu că scrisorile mele, de acum aproximativ 60 de ani, se odihnesc într-o frumoasă cutie, așteptând cu răbdare să le mângâi cu privirea și cu inima.

Scrisorile au dăinuit multe secole, formând o adevărată istorie a scrisului. În zilele noastre, internetul le-a adus moartea rapidă, sub ochii noștri, încât, acum ni se par că aparțin preistoriei. Mi se pare un veac decând n-am scris și n-am primit o scrisoare așa cum au fost acelea primite până la apariția internetului. Prin internet primesc comunicări pe

spații restrânse, într-un rapid schimb de replici, multe din ele convenționale și distanțe, în care cuvintele sunt prescurtate, iar frazele cu sentiment sunt înlocuite cu emoticoane. Se spune că, decând scrisul de mână a fost abandonat, a dispărut și încărcătura emoțională dintre rânduri. Astfel, oamenii parcă s-au retras în sine și comunică pe scurt prin SMS-uri, pe facebook pe twitter, pe skype și altele pe care eu nici nu le știu. E o însingurare pe care aproape nu o mai conștientizăm, fiind complet absorbiți de grija de a ține pasul cu iureșul prefacerilor.

Simt lipsa acelor acelor scrisori de odinioară de tip familial în care găseam căldura unor relații foarte apropiate, cordiale, un conținut așezat pe hârtie după o oarecare chibzuială, scrisori cu notă personală, având adresări cu forme intime, cu mult bun gust și stil, cu o conotație afectivă, cu puterea de a schimba uneori viața. Parfumul, frumusețea și grația scrisorilor de odinioară aduceau cu ele aerul romantic. Într-un anume fel, scrisorile aveau și un rol educativ, te obligau să îți așezi spusele, să scrii coerent, ordonat, îngrijit, ca să poată fi bine înțelese.

Din mai multe prototipuri de scrisoare, îmi amintesc în special, pe acela al scrisorilor țăranilor noștri, cu formule care trebuiau respectate strict, impuse de regulile nescrise, ca pe o lege supremă. Scrisorile începeau cu formulă de adresare: „Dragii mei părinți și frați”, apoi un salut-tip urare: „În primele mele raduri de scrisoare vă spun că sunt bine sănătos, care sănătate v-o doresc și dumneavoastră, de la mine și de la bunul Dumnezeu, că e bun și mare”. Urmau apoi date despre vreme: „Să știți că pe aici e iarnă grea”, apoi cuvinte spuse din inima care aveau puterea uimitoare să emoționeze, chiar și atunci când erau scrise de neștiutori de carte, prin intermediul altei persoane. Un model strălucit al unei astfel de scrisori este cunoscută poezie a lui George Coșbuc „O scrisoare de la Muselim Selo” din care reproduc începutul și ultimile două strofe, foarte emoționante: „Măicuță dragă, cartea mea/ Găsească-mi-te-n pace!/ Pe-aici e vânt și vreme grea/ Și-Anton al Anei zace/ De patru luni, și-i slab și tras,/ Să-l vezi, că-ți vine plânsul,/ Că numai oasele-au rămas/ Și sufletul dintr-însul.// (...) Mă doare-n piept, dar nu să ții,/ Și-așa mi-e dor de-acasă,/ Și-aș vrea să plec, dar nu e chip/ Că vodă nu mă lasă./ Dar uite, nu e nu știu cât/ O lună chinuită,/ Și-o să te strâng de după gât,/ Măicuța mea iubită// (...) Așa mi-a spus Ion să-ți scriu,/ Iubească-ți-l pământul!/ Și-am tot lăsat, pân-a fost viu,/ Și-mi țin acum cuvântul./ Să te

→ Continuare în pag. 31

→ Continuare din pag. 25

că mă căutasei în acea zi. Mi-a părut rău că nu mai găsit... Eu mă aflam la ora aceea în trenul spre București, sau, mai probabil, în gara Titu, în frig, fără bani de plată a suplimentului (legătura de 19, de la Pietroșița, plecase ca o vacă înainte ca eu și vreo patruzeci de călători să o putem ajunge). Am făcut cuie serioase, mi-am blestemat zilele, mai ales că eram și bolnav. Mă dusesem la Pietroșița sâmbătă de dimineață, cu intenția de a plăti dări restante și de a controla starea conductelor după geruri, zăcusem la pat, mă luasem de gânduri privindu-mi viitorul foarte nesigur (bolnav, fără un sfânt în buzunare, bătut de o mulțime de alte de alte nevoi). În București am sosit după ora 12 noaptea, vai de capul meu!.....

...Nu fii bănuitor asupra prieteniei ce îți port, dacă te arătăi la telefon, nu numai că n-aș fi stat de lemn, dar aș fi alergat să te felicit.

Am crezut că îți pot arăta prietenia mea și atunci când, cerându-mi o recomandare sumară pentru Cezar Ivănescu, m-am smuls de la treburile mele și-am întocmit o lungă (4 pagini) scrisoare către luceferist. Te-am căutat să ți-o dau (îmi spusesesși că ai nevoie de ea în acea săptămână), dar căutările mele au fost zadarnice, dispărușesși de trei zile - așa mi s-a spus de acasă. Acum, la „serviciu” în Pietroșița, am găsit scrisoarea, pe masă, din păcate nu te-am mai putut căuta din nou: eram serios bolnav.

Nu știu când voi mai reveni la Pietroșița. Mi s-a descoperit o boală urâtă în bronhia stângă, bacilul piocianic, trebuie să fac un tratament de câteva luni. Deja plămânul stâng are o ventilație** diminuată, pericol pentru inima mea dinainte bolnavă. Mi se cere să nu mai fumez, ceea ce mă aruncă în disperare, căci nu pot, mi s-au prescris în primă tranșă 30 de

injecții, tocmai într-o perioadă când circula hepatita și se ia prin acele de seringă. Și tocmai când vroiam să încep scrisul! Mă clatin pe picioare, înjur birjărește și mă întreb dacă mai merită eforturile...

Singura bucurie pe care ți-o pot comunica (mie nici asta nu-mi mai dă fiori) este anunțul că viitoarea carte „Toxicologia” se află într-o fază înaintată de tipărire. E de prisos a-ți spune că o vei avea din mâna mea, cum o va avea și Florin Neamțu, căruia te rog să-i dai din partea-mi o prietenească îmbrățișare. N-aș vrea să fii în sufletul meu de acum. Din nefericire, nefiind băutor, ca alții, eu trebuie să-mi primesc suferința în plină luciditate. N-am ieșire la mare, cum zicea unul, odinioară. Încerc să mă tratez de piocianic (cu speranțe mici de reușită), să mă reechilibrez, să nu-mi scriu încă testamentul, ba mai mult, să-mi scriu și cea de-a 12-a carte. Izbuti-voi? Roagă-te de cer să izbutesc, că și eu mă voi ruga pentru izbânda ta poetică, și nu numai.

În speranța că va fi așa cum vrem noi (și vrem binele, evident!), te îmbrățișez frățeste și-ți trimit toate gândurile mele bune,

Mircea Horia Simionescu, 8 decembrie 83

Nota dact.:

* M.H.S. ca mulți alții, credea că Nicu se trage de la Nicolae, nicidecum de la Ion, (ca la Creangă). De altfel, la acea vreme, chiar el se semna - Nicu Iancu Vale și nu cum o va face mai târziu, cu numele de botez, adică Ion Iancu Vale.

** Cuvântul, indescifrabil în text, l-am înlocuit cu ce am găsit mai apropiat, ca formă și sens.

Din vol în lucru „Gânduri printre rânduri - Cronici și scrisori”

Va urma

→ Continuare din pag. 30

mângâie Dumnezeu,/ C-așa e la bătaie/ Și-am scris această carte eu,/ Căprarul Nicolae./”

Fie că sunt scrise de om cu înaltă școală, precum corespondența dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle, sau dictate de un neștiutor de carte, precum Ion din citatul de mai sus, scrisorile pot avea putere uimitoare, cuprinzând cuvinte scrise din inimă, cuvinte care au puterea să schimbe viața uneori, ca și cum ai pași pragul altei lumi. În comunicarea prin viu grai, nu de puține ori, persoanele mai emotive nu își găsesc cuvântul potrivit pentru a-l transmite, așa cum o fac în scrisori. De aceea, scrisorile familiale, c și alte forme de literatură memorialistico-epistolară au fost întotdeauna citite cu deosebită plăcere ca veritabile documente de viață. Prin lectura lor, cititorul află cum au soluționat alții unele probleme de viață cu care s-a luptat și el. În astfel de lucrări, portretele și caracterele celor descriși capătă viață în interiorul scrisorilor printr-un joc abil ca cel de puzzle. Prin alternarea de idei asociate într-un mod

neașteptat, dar atât de fericit, prin alternarea între cotidian și timpul istoric, corespondența capătă frecvent o coerență și o unitate deosebită, specifică acestui gen de scrieri.

O revelație deosebită ne-o oferă disponibilitatea de a pune în lumină și imaginea celui care scrie și astfel devin adevărate creații literare bine definite. Nu putem uita plăcerea cuvântului rotunjit ori aplecat cu artă din condei născut din scrisul de mână, numit și scrisul caligrafic. Prin scrisul de mână te definești, prin el trăiești momente unice cu tine însuși, prin el dai mai multă consistență conținutului, îi dai mai multă viață, te aduni și lași o parte din tine printre rânduri.

De fapt, ce altceva este întreaga noastră viață, dacă nu o lumgă și emoționantă scrisoare pe care o scriem neîntrerupt cu gândurile și trăirile noastre, adresându-ne unui alterego care poate să plângă, să râdă, să spere împreună cu noi și să ne înțeleagă?

O monografie realizată la adevăratele standarde valorice

Dorin NĂDRĂU

În lumea contemporană, indiscutabil tot mai digitală, în care limbajul devine din ce în ce mai condiționat de imagine, cartea Adei Stuparu „Anca Sîrghie în lumina slovei” (Sibiu, Editura Techno Media, 2019) este o relevantă demonstrație că o scriere literară de bună calitate poate cu succes să pună în dialog cele două elemente: fotografiile înserate într-o considerabilă abundență, atât personale, cât și publice, consolidează și nuanțează în mod strălucit firul itinerant al prezentării subiectului în textul propriu-zis.

Carte destul de masivă (peste 500 de pagini) și totuși ușor de citit, prin bogăția analizelor și a ilustrațiilor oferă un parcurs inteligent și bine informat. Ingenioasă și elegantă în exprimare, Ada Stuparu probează toate calitățile unei remarcabile cercetătoare, un autor îndreptățit să ocupe scena literară prin captivanta ei expunere, oferind cititorului o nebanuită plăcere.

Gândită și alcătuită după criteriile valorice specifice unui asemenea tip de scriere, care este eseul monografic, evidențiind o neîndoieală știință nu doar a structurării, ci și a compatibilizării sectoarelor de biografie și operă, lucrarea se dovedește a fi o carte atractivă, trădând excelenta dibăcie profesională a autoarei, ceea ce-i conferă cititorului o lectură plăcută și incitantă.

Monografia ne dezvăluie un personaj deosebit de complex, plasat într-o viziune adecvată și exactă, atât în ce privește biografia, cât și nivelul operei sale.

După cum ni se destăinuie chiar la începutul volumului, în „Argument”, prezentarea monografică a fost concepută cu caracter jubiliar, anul 2019 fiind anul aniversar a 75 de ani de viață a distinsei profesoare de învățământ liceal și universitar Anca Sîrghie, dintre care 51 de ani dedicați cu pasiune activității didactice, precum și muncii de creație consacrate scrisului și cărții. În același segment al relatării, autoarea subliniază impresionanta bibliografie care a stat la baza elaborării studiului: 27 de volume redactate, 20 îngrijite pentru editare, majoritatea prefațate, peste 500 de articole publicate în presa din țară și din străinătate (Franța, Germania, Statele Unite ale Americii și Australia), peste 120 de conferințe și comunicări științifice susținute în România și în alte țări, peste 100 de lansări de carte.

Capitolul I al cărții, intitulat „O viață în date și imagini”, reproduce un drum atent prin viața personajului, aflat pentru prima dată în postura de subiect, după un lung traseu în care a fost un nestăvilit autor. Contemplând itinerarul biografic, puternic susținut de imaginile atașate, concis precizate, memoria se colorează melancolic, un efect de apreciat, izbutit de Ada Stuparu. Se mai cuvine menționat că originala prezentare a acestui capitol ocupă peste 100 de pagini.

Partea a doua a eseului, „Evoluția unei personalități”, include subcapitole vizând viața de familie, educația, formarea și dezvoltarea profesională, cariera universitară.

Secțiunea a III-a, cea mai importantă și amplă a monografiei, urmărește vibranta activitate de cercetare și creație a Ancăi Sîrghie, o simplă enumerare a componentelor structurale fiind edificatoare pentru rigurozitatea studiului care cuprinde istorie și critică literară: „Radu Stanca - dramaturg, poet, eseist”, „Memorandistul Nicolae Cristea”, „Greierușa lui Lucian Blaga”. Sub titlul „Scriitori români în întâlniri radiofonice” apar prezentări despre Dimitrie Cantemir, Școala Ardeleană, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Titu Maiorescu, Ion Luca Caragiale, Ioan Slavici, George Coșbuc, Liviu Rebreanu, George Bacovia, Lucian Blaga, Ion Barbu, Vasile Voiculescu, Mihail Sadoveanu, Mircea Eliade, Camil Petrescu, Tudor Arghezi, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Marin Preda. Alături de un capitol aparte cum este „America, un vis devenit realitate”, stau Studii și cercetări de uz didactic, Studii de istorie literară (mișcarea memorandistă a românilor din Transilvania, biografia și opera lui Mihai Eminescu, scriitori moderni și contemporani, „Modelul Constantin Noica” sau „Constelația Cioran”). Foarte bogat este capitolul dedicat prezenței în publicații: „Critică literară, recenzii”, „Despre arte”, „Despre cărți și biblioteci”, „Deschideri euro-atlantice”, urmat de „Ediții îngrijite și prefețe”, „Conferințe. Comunicări științifice”, „Redactarea de reviste”, „Lansări de carte” și „Activitatea culturală.”

A patra diviziune a acestui notabil studiu surprinde câteva consemnări în lucrări de sinteză și evocă cu nedisimulată admirație disticțiile, ordinele, medaliile, premiile și diplomele care i-au fost decernate de-a lungul anilor neobositei scriitoare și cercetătoare Anca Sîrghie.

Impunătoarea bibliografie (peste 250 de pagini) și o anexă („Retrospectivă în imagini”), reprezentând o vastă colecție de fotografii, încheie o lucrare rezultată dintr-o cercetare deosebit de laborioasă, un op ce constituie, în opinia mea, un neașteptat cadou oferit exegezei literare monografice actuale.

În fine, cred că savoarea stilistică și echilibrul ușor de constatat între exprimarea directă, clară și inteligibilă și efectul persuasiv al formulării pe care cartea le denotă, justifică situarea autoarei Ada Stuparu în rândul criticilor literari români de incontestabilă valoare.

ÎN MEMORIA VASILE VOICULESCU

Sabina MADUȚA

Din care nici o forță săgeata nu mi-a smuls"

(Sonetul 89)

O inimă sinceră și bună cum numai sfinții și martirii pot avea. Sfânt și martir și totuși Om, căruia nimic din ce este omenesc nu i-a fost străin, medicul scriitor ne-a lăsat comori inegalabile, unice.

Omul și opera, un tot fără discrepanțe.

Vasile Voiculescu este unul din rarii scriitori a cărui permanentă grijă a fost aceea de a se pune tot timpul de acord cu propria sa conștiință. Misionarismul în care s-a implicat încă de la începutul practicii medicale i-a făcut pe contemporani să-l numească „doctorul fără de arginți”. Scrisul său este pentru cine îl aprofundează o continuă comunicare cu divinitatea. Asceza din anii prigoanei comuniste, puterea de a refuza colaborarea, l-au ridicat pe înălțimi numai de el cunoscute, în aerul pur și tare al celor capabili de jertfire.

Cred că blândul poet V. Voiculescu și-a răbdut martiriul conștient că într-un fel și l-a asumat. Cum altfel se explică faptul că vreme de 10 ani își scrie capodoperele fără să publice un rând. „Ultimele sonete”, „Nuvelele fantastice”, romanul „Zahei orbul” și „Poezia religioasă” vor vedea lumina tiparului numai după moartea sa.

Vasile Voiculescu a reprezentat în acei ani adevărata rezistență scriitoricească. Ar fi putut să le dea ceva, acolo, și închinătorilor la steaua roșie, măcar de teama pușcăriei, măcar din dorința de a-și salva viața. Dar, nu! El deși recunoaște norii unei noi prigoane ce venise pentru creștini, ca un alt Christ, acceptă în tăcere Crucea mântuitoare. Dacă frica omenească le-a aplecat prea multora grumazul, cineva trebuia să salveze onoarea breslei. El a fost alesul și poate

pentru că Dumnezeu l-a iubit cel mai mult i-a pus pe umeri și cea mai grea Cruce. A primit-o fără răzvrătire:

*„Chip al infinitului răstignit în noi
Punem slabele noastre brațe peste-ale-Tale,*

*Pironește-mi-le de aripile-ți triumfale
Să mă înalț cu Tine din lăuntricul gunoi.”*

(Crucea Înălțare)

La cei 74 de ani câți avea la data arestării era greu de crezut că va supraviețui cumplitelui regim penitenciar și durtății anchetelor. Cel mai pașnic, cel mai blând, cel mai iubitor de Neam și Țară dintre fiii acestui popor a fost etichetat „dușman al poporului”, arestat și condamnat la ani de grea detenție, ispășiți în închisorile Aiudului și Jilavei, întrerupându-se brutal și pentru totdeauna fluxul genialelor creații voiculesciene.

Cu sănătatea iremediabil distrusă, va fi eliberat pe 2 mai 1962. Un an mai târziu (26 aprilie 1963) se stinge din viața aceasta pământeană la București, în casa sa din str. Dr. Staicovici, trecând în Duhul eternității. Să nu-l uităm niciodată!

În noaptea de 26 spre 27 aprilie 1963 s-a ridicat la Ceruri sufletul scriitorului martir și medicului fără de arginți Vasile Voiculescu.

Prima dată când am luat în mâini o carte de poezii semnată Vasile Voiculescu mi-a fost de- ajuns să citesc o singură strofă ca să-mi dau seama de marca de aur a poetului. De atunci Universul îmi pare mai înalt, de atunci pe cerul sufletului meu s-a ivit încă un Luceafăr.

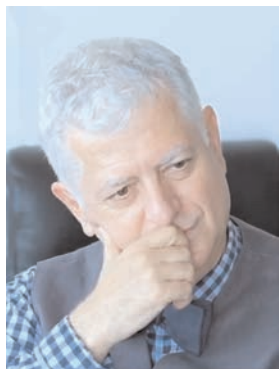
Sunt sigură că prin anii 1956-1958 studentă fiind la București pașii ni s-au intersectat prin parcurile Elefterie sau Cișmigiu, poate că am trecut pe lângă el fără ca tinerețea mea să-l recunoască. Destinul mi l-a descoperit altfel și la rândul meu vreau să-l descopăr oamenilor, acelor oameni care nu visează numai „Americi” ori Regate opulente, dar nu regatele spiritului: Eminescu și Blaga, Bacovia și Arghezi! Dacă-i vom străbate toate itinerariile vom fi în egală măsură răsplătiți citindu-i „Poeziile”, „Nuvelele fantastice”, romanul „Zahei Orbul” dar și piesele de teatru. În toate vom simți aproape de sufletul nostru pe omul care le-a scris înmuindu-și condeiul de-a dreptul în inimă:

*„Îmi scânteiază-n mână azi iarăși
stinsa pană*

*Și-mi bate-n ea tot gândul asemeni
unui puls;*

*În inimă de-a dreptul o-nmoui, păstrez
o rană*

Vorbind despre antologii și traduceri cu prof. Daniel Ioniță

George Ovidiu DINICĂ

George Ovidiu DINICĂ: Sunteți un autor recunoscut internațional care v-ați implicat în viața literaturii române locuind în Australia, aveți în palmares mai multe realizări importante precum Antologia „Testament” cea mai completă antologie de poezie din istoria literaturii

române în același timp sunteți profesor de management dar și traducător. Unde a început destinul dvs literar?

Daniel IONIȚĂ: Probabil din copilărie. Aveam îndemânare la scris. Îmi aduc aminte că pentru lucrările (extemporale, teze, etc) de limba și literatura română citeam poemul/piesa/romanul, dar nu citeam niciodată analizele literare din manual, sau recomandate de profesori. Și cu toate acestea luam note foarte bune, reușind să sintetizez și să analizez textul destul de bine, primind aprecieri din partea profesorilor despre originalitatea comentariilor mele. Aceasta era încurajator pentru un copil de 14-16 ani. Dar dacă vă referiți la publicații, atunci desinul literar a apărut odată cu două volume (publicate la câteva luni unul după celălalt cu Editura Minerva din București) – „Testament – Antologie de Poezie Română”/„Testament – Anthology of Romanian Verse” (o colecție de poeme traduse de mine și de colegii mei lingviști și specialiști în poetică din Sydney, Australia, și apoi „Hanging Between the Stars”/„Agățat între stele”, volum bilingv de versuri proprii. Au urmat apoi încă șase volume (poezie proprie, antologii, inclusiv una a poezilor de peste Prut, din Basarabia), contribuții la reviste, eseuri etc. Lista evoluează...

George Ovidiu DINICĂ: aveți un model cultural de urmat?

Daniel IONIȚĂ: Probabil că renașterismul este modelul care mi se potrivește. Nu spun că îl urmez, ci doar că îmi este în mod natural apropiat. Sunt interesat și activ în domenii diverse, de la literatura și traducere, la dinamica socială a organizațiilor, psihologie (formarea mea academică inițială), la muzică (clasică și folk), la știință (fizică, biofizică, statistică). De fapt aceste interese foarte diverse interese informează și direcționează inspirația mea literară, foarte eclectică, dar și integrativă.

George Ovidiu DINICĂ: Cu ce scriitori din România sunteți prieten și ce anume a determinat prietenia dumneavoastră?

Daniel IONIȚĂ: Alex Ștefănescu (mentor și prieten) m-a susținut mereu, prinzând bine intenția și abordarea lucrărilor

mele. Îl apreciez enorm, atât pentru cunoștințele lui vaste în domeniul literar, cât și ca om. Soția lui, Domnița Ștefănescu, o eminentă scriitoare și redactor, deasemenea mă inspiră. Apoi trebuie să-l menționez pe Lucian Vasilescu, un scriitor de un enorm talent, unul din poezii de marcă ai generației curente, care m-a susținut mereu, la lansări de carte, scriindu-mi prefațe etc. Mai sunt și: criticul literar Radu Voinescu, scriitorul și jurnalistul Liviu Mățăoanu, Maria Tonu (zâna bună a literaturii românești din Toronto, Canada), d-na Pușca Roth (care publică excelenta revistă de cultură „Leviathan, publicație mult mai bună, mult mai dinamică, mult mai actuală, decât orice oferă multele și insipidele mușcăli de reviste ale Uniunii Scriitorilor din România). Dar afară de scriitori, am avut ocazia să colaborez, să cunosc, și să mă împrietenesc cu oameni de cultură extraordinari cu care am realizat evenimente culturale de excepție, cum ar fi actrițele Daniela Nane și Manuela Hărăbor, cantautorii Nicu Alifantis, Adrian Ivanițchi, Cătălin Condurache, Marius Matache și alții.

George Ovidiu DINICĂ: Cum este văzută literatura română în Australia?

Daniel IONIȚĂ: Precum în orice țară de cultură și limbă anglo-saxonă (USA, Marea Britanie, Australia, Canada, Noua Zeelandă) există un con de umbră în privința literaturii țărilor din centru și estul Europei. Australianii învață despre literatura lor, apoi nord-americană, cea britanică și a țărilor din Commonwealth-ul britanic. Apoi câte puțin despre literatura franceză, germană, italiană și rusă. Dar despre Slovenia, Cehia, Ungaria, România, Bulgaria, Albania, nu știe mai nimeni. Acesta este unul din motivele pentru care în 2014, împreună cu scriitorul și redactorul George Roca din Sydney, am înființat Academia Româno-Australiană pentru Cultură. Acest forum organizează în mod regulat evenimente întotdeauna bilingve (în limbile engleză și română) pentru a promova cultura, în special literatura, românească în Australia. Astfel am avut evenimente de răsunet la Sydney și Melbourne – centrele cele mai mari din Australia – de promovare a poeziei și muzicii românești, în original și în traducere, pentru un public mixt, în audiență fiind întotdeauna și australieni. Ne-am bucurat aici de susținerea unor instituții cum ar fi Biblioteca Națională din Sydney, Consulatul și Ambasada României. Și mai ales a unor artiști excepționali români și australieni cum ar fi soprana Adriana Paul, cantautorul Daniel Reynaud, actorii Tug Dumbly, Clara Vodă, Bogdan Vodă, scriitorul George Roca, violonista Aliona Cigulea (Helen Brereton), și mulți alții. Cooperăm pe această pistă a promovării culturii românești în Australia cu alte instituții de acest fel cum ar fi „Caesar Foundation” din Melbourne, sau grupul „Unirea” din Brisbane.

DINICĂ: Activitatea de traducător presupune multă muncă și responsabilitate, aveți satisfacții?

Daniel IONIȚĂ: Desigur. Ca să fii traducător de poezie, e musai să fii mai întâi poet. Traducând propriile mele poeme (în ambele direcții, fiindcă scriu și în românește ca și în engleză, după cum mă mână duhul...), apoi cele mai frumoase poezii din poezia românească pentru a le reprezenta în limba engleză (seria volumelor „Testament”, care a culminat cu recent publicatul „Testament – 400 Years of Romanian Poetry”/„400 de ani de poezie românească” –

cu Daniel Reynaud, Adriana Paul, Eva Foster – publicat recent de editura Minerva din București) mi-a adus satisfacții enorme. Volumele au fost bine primite, lansate și vândute atât în România, cât și în Statele Unite ale Americii, Australia. Ultima reprezentare, Testament 400, a primit premiul pentru traducere „Antoaneta Ralian” al Târgului de Carte „Gaudeamus 2019”, din juriu făcând parte personalități importante ale literaturii românești precum Denisa Comănescu (scriitor și director general al editurii Humanitas) și profesorul universitar și scriitorul Ion Bogdan Lefter.

George Ovidiu DINICĂ: În ce constă dificultatea traducerii poeziei române în engleză?

Daniel IONIȚĂ: Traducerea de poezie este mereu problematică indiferent din ce limbă și înspre ce limbă. E musai să faci compromisuri (traduttore, traditore...) pentru a traversa această punte lungă, îngustă și alunecoasă, dintre două culturi, dintre două limbi. Specificitatea provocărilor traducerii poeziei din limba română înspre limba engleză nu este numai una de traducere a metaforelor, idioamelor, jocurilor de cuvinte etc (acestea sunt provocări generale, comune oricărei traduceri). În mod specific, în limba engleză cuvintele „poetice” sunt de obicei monosilabice, iar în limbile latine sunt bi sau multi silabice: moon = lună, sun = soare, heart = inimă, tree = copac, leaf = frunză, love = iubire, hate = ură, breast = piept, etc. Deci în mod natural, în special în poezia cu ritm și metru, versul din engleză va fi mai scurt decât cel din original. Arta constă în a „complementa” versul englez (pentru a putea transporta muzicalitatea, prozodia în limba engleză) într-un mod sensibil, care să nu schimbe caracterul original, dar să ajute poemul să creeze același răspuns emoțional în limba engleză. Apoi, multe din metaforele din original trebuie înlocuite cu altele din limba țintă (engleza în cazul de față) – fiindcă cele din originalul românesc nu fac sens în limba țintă. Spre exemplu „... a filei două fețe” (viitorul și trecutul sunt a filei două fețe... – Eminescu), nu merge tradus exact așa în limba engleză fiindcă a) nu face sens, și b) nu sună poetic de loc. A trebuit să înlocuiesc cu „...the two faces of a coin” (cele două fețe ale monedei – „Past and future go together, the two faces of a coin/ You can know tomorrow’s weather if you learn the two to join”). Asemenea compromisuri sunt provocări care trebuie făcute cu atenție și simț poetic în ambelor limbi.

George Ovidiu DINICĂ: Sunteți încântat de evoluția literaturii române? Are ea viitor?

Daniel IONIȚĂ: Trebuie să spun că în privința poeziei, sunt și nu sunt încântat de evoluția literară în România – dar extind acest sentiment ambiguu și la poezia australiană. Cei care controlează revistele literare „recusute” (spre exemplu Uniunea Scriitorilor în România) promovează poeți „de nume” care scriu o poezie abstractă, de valoare îndoielnică, de multe ori frustată sau revanșardă, dar de și mai multe ori insipidă – și aflată sub egida „canonului domnului Nicolae Manolescu” sau al mai știu eu cui. Iar poeți cu mult mai valoroși, care scriu poezie autentică, cu voci bine definite (menționez aici nume precum Camelia Radulian, Liliana Filișan, Horia Bădescu, Laurențiu Ciprian Tudor, mulți poeți mai tineri de peste Prut cum ar fi Aura Maru sau Maria Paula

Erizanu sau Ion Buzu) sunt total ingorați! Cum am spus, acest fenomen de scriere post-modernă, de multe ori de un nonsens bulversant-schizofren, sau fără sare și piper, sau simplu revanșard fără alte calități – sunt comune și altor literaturi. Aceasta este a-la-mode în multe locuri, și motivul principal pentru care marele public NU mai cumpără cărți de poezie contemporană, ci preferă să continue să cumpere „clasicii”, spre frustrarea autorităților literare curente.

George Ovidiu DINICĂ: Ați realizat de curând antologia „Testament”. Cât timp a necesitat elaborarea sa și ce anume v-a determinat să realizați o asemenea lucrare ținând cont că este o lucrare bilingvă scoasă la editura Minerva și are 1152 pagini - cea mai vastă lucrare de acest gen? Urmează să realizați și o lucrare enciclopedică a autorilor români?

Daniel IONIȚĂ: Să răspund mai întâi la ultima din aceste două întrebări. „Testament – 400 de ani de poezie românească”/„400 Years of Romanian Poetry” este ultimul meu efort în privința promovării în limba engleză a poeziei românești. După ce scrii o carte de 1152 de pagini, cu note critico-biografice despre fiecare din cei aproape 400 de poeți acoperind 400 de ani ai unei culturi poetice - e momentul să te oprești! Munca la edițiile progresive ale volumelor „Testament” (antologii de poezie române reprezentate bilingv) a luat cam 10 ani din viața mea. Trebuie menționat că au existat edițiile precedente (prima cu doar 50 de poeți, a doua cu 100 de poeți, apoi o ediție specială americană, pentru ca în final să avem „Testament 400”, o ediție critică).

George Ovidiu DINICĂ: Sunteți profesor de economie, în condițiile actuale ținând cont și de evoluția gripei din China ne așteaptă o nouă criză economică cât de gravă?

Daniel IONIȚĂ: Sper că nu. Criza cu virusul Corona (Covid 19) mi se pare exagerată. Numărul de îmbolăviți, caracterul bolii, numărul de decedați este relativ mic, chiar și atunci când îl comparăm cu gripa obișnuită. Dar paranoia, încurajată de media, este mare, total disproporționată. Sincer, sper să se termine repede. Nu mi se pare normal ceea ce se petrece, reacțiile media ca și ale diferitelor guverne mi se par cel puțin bizare. Sigur, o criză, chiar și una doar percepută ca atare (percepția noastră devine realitatea noastră) poate duce la o criză economică și socială foarte gravă, cu consecințe majore – ceea ce ar fi tragic.

George Ovidiu DINICĂ: Ce planuri de viitor aveți?

Daniel IONIȚĂ: Am gata de publicare un volum de eseuri (în engleză și română), un volum de poezie (dar vor fi două separate (!), unul va fi publicat în România în limba română și altul în Australia și Statele Unite în engleză). Lucrez la o năvelă. Continui să predau part-time la universitate. Petrec timp cu nepoții mei. Plănuiesc o nouă drumeție/expediție (trek) în Nepal în munții Himalaya (a optsprezecea oară când voi merge acolo). Cam acestea sunt planurile. Dar, cum spune francezul „l’homme propose, Dieu dispose!”

George Ovidiu DINICĂ: Mulțumesc!

Taina unei „nopti de visare”

Livia CIUPERCĂ

Pentru iubitorii de poezie din țara noastră, semnalăm, actualizat, într-un recent prim volum monografic (Editura StudIS, Iași, 2020), bazat pe documente de arhivă, prezența lui HORIA FURTUNA (doctor în drept, poet, prozator, dramaturg, eseist, unul dintre fondatorii Societății Române de Radiodifuziune), scriitor român (1888-1952) care se încadrează perfect în linia modernității primei jumătăți a secolului al XX-lea. Și pentru a vă apropia de esența amplei prezentări, în primul rând a operei sale, vă oferim, spre lectură, unul dintre capitole, Taina unei „nopti de visare”.

În postura de poet, Horia Furtuna adoptă, aproape în egală măsură teme majore ale liricii universale, lăsându-se curtat de fibra dramaticului în poeme de amplă desfășurare imagistică, în care recunoaștem maniera parnasiană cu „infiltrații romantice” (D. Micu) – în Menhirii (12 cvintete), atmosfera tipic shakesperiană – în Sărmanul Yorick (33 sextine); mitologicul – în vastul poem Balada Lunii sau suferința colectivă – În sârmele ghimpate etc. Lexicul său liric este bogat, iar încrengăturile stilistice dăruiesc prozodicului o muzicalitate îndumnezeită. Pentru el, cuvântul este „stăpânul”. În viziunea sa, cuvântul dobândește armură înstelată-n metafore zămislite din magma străbună.

Câtă dreptate are profesorul Ioan Gh. Savin (1885-1973), marele teolog, cel care cimentase-n scris ideea că măriile sa cuvântul reprezintă „vesmântul în care se îmbracă ființa cea fără de trup a gândului”. Și-acesta-i purul adevăr: cu și prin cuvânt dialogăm cu sinele și ne împodobim ideile.

În același mod gândește și Horia Furtuna în conceptul său poemat, dual, Ariel („Revista Fundațiilor Regale”, Anul VIII, nr. 2, 1 februarie 1941, p. 170 – 276), și Caliban („Revista Fundațiilor Regale”, Anul VIII, nr. 3, 1 martie 1941, p. 507-513).

Poetul s-a vrut supus unei îndelungi meditații între suflet și trup, săpând în magma Cărții lui Enoh, coborând în universul shakespearian, sau furișându-se în taina filosofico-mitică (cea concepută de Dimitrie Cantemir).

Primul poem, intitulat Ariel, cu motto-ul „Sufletul vorbește trupului”, 48 de catrene, este dispus în cinci tablouri lirice, iar Caliban, cu motto-ul „Trupul răspunde sufletului”, 51 de catrene; fiecare tablou evidențiind o idee poetică.

Ce și-a dorit poetul? Întruchiparea furtunosului gând demiurgic, o pledoarie antitetică între rațional și irațional. Privite, în paralel, observăm că poetul înveșmântă în aură chistică întâi, supremația sufletului asupra trupului, apoi, distanțarea trupului de viziunea sufletului – „cânt ce pierde” (Ariel, tabloul V, catrenul 47), pentru a recunoaște că viața rămâne un înălțător vis cu aceeași finalitate: „Tu [sufletul] ai să fugi în ceruri, / Eu [trupul] intră-n pământ” (Caliban, tabloul V, catrenul 50).

Fundamentat pe motivul „viața – vis”, poemele au drept model două personaje mitice pentru a creiona controversa eului cu sinea, conștientizând, într-un final, că trupul și sufletul se cuvin a rămâne întru armonie, după preceptul formulat și de Sfântul Ioan Hrisostom, anume, „să vă nutriți trupul, făcând din el unealtă ascultătoare”.

Așa ne explicăm pledoaria lui Ariel în portretizarea lui Caliban: „trup greoi și searbăd, / Ești cedru de Liban / Înțelenit în humă / Și-n vremuri” (Ariel, I.1), cu „braț de scoarță” (Ariel, I. 2), chip „tăcut și fantomatic” (Ariel, I.7), o „siluetă – bătută de vânt” (Ariel, I. 8).

Ariel [Sufletul] se consideră superior, deoarece crede în „bunătate” (Ariel, II. 11), iubește visul (Ariel, II. 19) – și aspiră spre „lumină” (Ariel, II. 18). Formulează reproșuri lui Caliban [Trupului]: „În inimi sau în gânduri / Când vreau să pui răsad, / Mă-m piedici, trup, și-n tine / Cu nepăsare cad” (Ariel, II. 17) și, ceva mai mult, din cauza lui a ajuns „O floare fără umbră” (Ariel, II. 20). Pare nemulțumit de compania Trupului de care se simte „legat” doar prin „frică și durere” (Ariel, II. 10).

Pe de altă parte, și Caliban, deși nemulțumit, va puncta diferențele dintre ei. Și-n aceste constatări

Livia Ciupercă

domină dureroasă realitate: „Tu crezi că eu sunt lutul, / Iar tu ești sfântul har/ Eu robul, tu porunca/ Dumnezeirii” (Caliban, I. 4), dar, orice-ar face – orice-ar zice, rămân „legați” unul de celălalt (Caliban, III. 39) – și-o primă concluzie: „Plutim în voia soartei Și a lui Dumnezeu, Și, dacă eu sunt luntrea, Cârmaciul sunt tot eu!” (Caliban, III. 34).

Și totuși, în confruntarea dintre cei doi – frați „siamezi” (Caliban, II. 27), antiteza rămâne dominatoarea, fără putință de „desferecare”: „eu mă simt lumină, / Și tu ești întuneric” (Ariel, III. 24) – și cu-n destin pecetluit: „Tu ai să fugi spre ceruri, / Eu voi intra-n pământ” (Caliban, V. 50).

E drept, conform viziunii lui Cantemir, cel care se alimentează în al său studiu din Noul Testament, sufletul și trupul, cu-ale lor „grozăvii” și luminișuri, alcătuiesc „podoaba ființei”.

Fără nicio similitudine cu hidoșenia personajului Caliban (William Shakespeare – drama Furtuna, 1610-1611), deducem la modul concret poziția trupului aflat în „bezna întunericului lumesc”, la care face referire și Dimitrie Cantemir, în Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul (ediția Iași, 1698), de altfel, și în Psalmul 115 („Tot omul este mincinos”). Aceasta-i prima frământare, aceea a ființei cu „brațul tău de scoarță”, searbăd, vizualizat doar la suprafață cu „boeli de hiacint”. În fond, atât este exteriorul: „o siluetă / bătută trist de vânt”. Și pentru că-i vulnerabil, omul se prezintă „gârbov”, inestetic. De aici și asemănarea cu personajul Caliban, coborât din stirpea vrăjitoarei Sycorax, dacă ne gândim la drama lui William Shakespeare.

Analizând cu mai multă profunzime, partea a doua a poemului Ariel (catrenele 9-24), surprindem „gâlceava” sinelui cu sinea. Sau ceea ce Dimitrie Cantemir numește „dulceața lumii, otrava sufletului” sau, și mai explicit, „destrămata Lume sau Trupul și Omul înțelept sau Sufletul”. Antonimicul domină ca parte a revoltei interioare. Își dorește „bunătate”, „dragoste și soare”, frumusețe, inspirație creatoare – dar i se oferă imboldul ispitirii, „spintecarea” gândului celui bun, „domol și pașnic”. Suferința persistă, gândind că ar putea rămâne „o floare fără umbră, / un suflet de pripas!” Și cât de mult și-ar dori „desferecarea”!

Tabloul al treilea (catrenele 25-31) este de o luminozitate nostalgică: libertate de acțiune și de gândire, în mijlocul unei naturi binecuvântate – prin voie cerească. Aceasta reprezintă treapta exuberantei

tinereți, când se întreș visurile cu realitatea imediată, într-o cromatică plină de încântare.

În cel de-al patrulea tablou (catrenele 32-37), poetul se lasă iarăși dominat de un pesimism al „deșertăciunii deșertăciunilor” de sorginte eminesciană sau shopenhaureană, ca și cum ar bea, dintr-odată, „paharul vieții” și „paharul morții”, la care face trimitere și Dimitrie Cantemir – în al său Divan..., prioritar fiind vocea de netăgăduit din Noul Testament. Această stare de descumpănire conduce, nemijlocit, la un balans al zbuciumării, „încolo și înapoi”, „din plăvă și răstoace”, sau ca și cum ar fi zdrobit de cele două stânci legendare.

„Cenușe port în mine,/ Povară și dezgust,/ Și vechiul drum al vieții/ Se face mai îngust./ Tăcutul cer al nopții/ Și-a adâncit tăria/ În care nesfârșitul/ E una cu vecia!// De ce-am trecut sub stele/ Cu gândul meu curat?/ Și Crivățul de iarnă/ De ce l-am respirat?// O, trup greoi, cu tine/ Mă vei târî în moarte,/ Și tainele din mine/ Le voi lăsa departe.// Departe, ne-ngropate/ În nici un colț de lume,/ Ca să răsară-ntr-altă/ Mirare, sub alt nume!/ Când ceasul despărțirii/ – Știi care! – o să vie,/ Eu voi muri de-odată/ Și pentru veșnicie.// Mă vor lua cu ele/ Cerești repeziciuni,/ Tu vei mocni în grele/ Și lungi putreziciuni.// Și, omenesc ca plânsul,/ Ușor ca o zicală,/ Voi ști să mor cum moare./ O notă muzicală!// Tu ai să-mi duci ofranda/ De gânduri strânse-n salbe,/ Poporului ce doarme/ În oasele lui albe.// Tu o s-arăți prin moarte,/ Că sufletul meu nu e/ Decât un cânt ce piere/ Fugind dintr-o statuie.// Căci astăzi știu că-n viață/ Cu umiliri deșarte,/ Dorințele din mine/ Sunt drumuri către moarte!”

În mod cert, acest pesimism coborât până-n ghiarele Styxului are ca motivație o stare de fapt care sapă-n propriul inconștient, recunoscându-o în mai multe poeme ale sale (ultimul tablou, strofele 38-48). Explicabil, atunci când „sârmele ghimpate” sfârtecă însăși ființa, dar, posibil, și în multe alte trepte ale neprevăzutului existențial. Nu, neapărat, cum ades se obișnuiește, a pecetlui o creație literară, drept influența vreunui contemporan sau înaintaș al creatorului respectiv. Chiar dacă, în acest exemplu, amintim de Vechiul și Noul Testament, Cantemir, Shakespeare, Shopenhauer sau Eminescu!

Titlul este punctul central al viziunii poetice. În mitologie sau în drama lui Shakespeare, „furtuna” care bântuie ființa vocii lirice se aseamănă, vertiginos cu Ariel, cel „întemnițat” pe nedrept.

Ce e drept, oricând ar putea apărea vreun Prospero, care să-l elibereze, deși încercuirea sa este

aproape capitală. Să ne amintim de cercul închis (pecetluire-n pecetluire) între primul vers al poemului: „O, trup greoi și searbăd” (catren 1), „înțelenit în humă” – și ultimii termeni: „astăzi”, „umiliri deșarte” (catren 48). Chiar și-n moarte se poate produce dezlegarea... oricăror „dorințe”.

Însă un lucru e cert, Ariel și Caliban – două capodopere ale literaturii române – nu pot fi analizate decât împreună, pentru că Sufletul și Trupul rămân un Tot. Caruselul vieții îl formează simbioza întineric – lumină, „lut” – „har” (Caliban I.4), voință – împlinire. Important este „să nu ne uităm trecutul”, căci „viața e tristețea” și „moartea e-nceputul” (Caliban IV.45)!

*

În viziunea poetului, iluzorie, și de nedorit, poate fi și iubirea. Cupă de argint deșertată-n fibrele adânci ale sinelui, umbră urmelor plâpândului sentiment, iubirea.

Așa-i tinerețea, ne-o dezvăluie și epicul iubita din Paris. Aceleași stări emoționale, precum în Henri Loria, recunoaștem și în poemul Cupa sau Despărțire.

Motto-ul „Ea, Lui – dându-i o cupă de argint” explică motivul „despărțirii”, elixir al neuitării. Dar cum această cupă este de argint – și gândind la simbolistica acestui metal – , am putea deduce că neuitarea conservă-n ea această strălucire cu a fost odată...o poveste de iubire... luminoasă, ce merită a fi transfigurată-n vers nemuritor:

„ – Te duci și fericirea în ochii noștri moare,/ Dar amintirea încă te poate urmări.../ Pe sânul meu pe care iubirea ta muri/ Am modelat o cupă de-argint strălucitoare.../ Parfumul unei inimi și-o curbă trecătoare,/ Durerea de a pierde, tristețea de-a pieri,/ În urma lui tăcută, de timp te va feri/ Metalul arcuindu-și umila lui splendoare.../ În nopțile albastre de luna argintie,/ Când vei sorbi aroma uitării în orgie/ Eu nu voi ști cu cine din cupă ai băut,/ Dar voi simți din noaptea dorințelor ce mint,/ Că-mi înfioară pieptul străinul tău sărut,/ Căci inima-mi va bate în cupa de argint!”

(Cupa. Despărțire, revista „Flacăra”, Anul III, nr. 20, 1 martie 1914, p. 165).

Încadrat în linia clasicistă, acest sonet ne-amintește, cumva de replicile eminesciene, dar de această dată, doar intervenția iubitei care traversează un cumul de sentimente contradictorii, firești tipologiei romantice.

Poetul își modelează condeiul astfel încât să respecte rigorile poeziei cu formă fixă. Acest exercițiu stilistic nu are nimic de a face cu funcțiile artistice pe care le deținea, cât, mai mult ca sigur, admirația pentru o mare actriță.

Așa se face că în paginile revistei „Tribuna avocaților”, putem lectura următoarea notație: „Eminenta noastră compatriotă onorând în acest moment scena românească printr-o serie de reprezentații, publicăm aceste sonete inedite, ale talentatului nostru coleg și colaborator, autorul iubitei din Paris, al lui Făt-Frumos și al lui Păcală”, urmată de textele respective, cu titlul generic, Pentru Marioara Ventura. Iată primul sonet:

„Te-ai coborât, Ventura, din artă și din vis/ Și la banchetul vieții reale stai o clipă./ Noi te privim, și-n suflet ne crește o aripă:/ Pe bucuria noastră un cer nou s-a deschis.../ E lângă noi Ventura! – și gândurile ni-s/ Uimite, căci se lasă slăvită doar în pripă,/ Aceea care trece cu artă și risipă/ Din fabula elenă spre cerul din Paris.../ E geniul și masca, e gestul și centura,/ Arhanghelul și trupul, - e lângă noi Ventura!/ Ventura care plânge în piept la noi când plânge.../ Ființa ce-are-n suflet un îndoit mister:/ Vinovăția Fedrei cu buzele de sânge,/ Sfințenia Ioanei cu sufletul de cer.../ Și cel de-al doilea sonet, ca o continuare a primului:/ „Pe scenă, graiul nostru, Ventura, l-ai chemat/ Din adâncimi de veacuri, și el veni la tine./ Și-n glasul tău de aur trăi așa de bine,/ Că toți moșnenii, -n groapa de lut s-au bucurat.../ Ca să vorbească astfel românului i-e dat:/ Cu limpezimi de soare și-armură de suspine./ Au cine poate spune un vers ca tine? Cine?/ Au cine ne mângâie c-un glas mai legănat?.../ Sub vocea ta măiastră ce plânge, râde, cere,/ Suntem un singur suflet și-o singură tăcere./ Noi toți o mie: unul suntem, – și tu: o mie.../ Dar cel mai furtunat e fior e când simțim/ Prin glasul tău armonice ritmuri se-nmăldie,/ Că <dulce și frumoasă e limba ce-o vorbim!>”

Două sonete inedite („Tribuna avocaților”, București, Anul III, nr. 2, februarie 1936, p. 14), ce se cuvin menționate, nu doar pentru exercițiul stilistic remarcabil, cât mai ales pentru mesajul pe care-l transmite poetul, prin prezența pe scena Teatrului Național din București, într-un turneu mult dorit și așteptat al mării actrițe: talent, stil, dicție, armonizare scenică, „mlădiere” a vocii, în rostirea limbii noastre „ca un fagure de miere”, cum pe drept cuvânt, însuși poetul, face trimitere la Alexei Mateevici.

GAZETA Românească

„În numele vorbitorilor de limbă română ai
Universității Tel-Aviv, exprim sincere aprecieri
pentru înaltul nivel cultural, ca formă
și conținut, cu care Gazeta Românească
prezintă actualitatea israeliană”
Acad. Jean-Jacques Askenasy

18 șekeli

(Ellat 15,40 șekeli)

anul 8 nr. 365

14 Elul 5780

**UNICUL ZIAR TIPĂRIT ÎN LIMBA ROMÂNĂ
CU DISTRIBUȚIE NAȚIONALĂ ÎN ISRAEL**

9771565357007

36

03/09/2020

GAZETA ROMANEASCA

Apare în fiecare joi ♦ www.efamilia.org ♦ joi, 3 septembrie 2020

O zi istorică

pag.
2,10

Primire călduroasă la
Abu Dhabi
Cooperare în
nenumărate domenii
În curând, se deschid
ambasade reciproce
Zboruri directe
Israel-UAE
Iranienii tună și fulgeră

EPIGRAMA LU' GHIȚĂ

Porunca covido-biblică

Un sfat se aude din hău,
Când Domnul spre noi se abate:
„Tubeste pe-aproapele tău,
Dar pân' la un metru jumate”!

Acord cu Hamas

pag.
6

pag.
3,10

Un altfel
de an
nou
școlar

pag.
9

Suha
Arafat,
amenințată

Acuzații grave

pag.
21

RĂSU' LUMII • C. Pătrășcan

(CRED CĂ EȘTE
ASIMPTOMATIC!...)

Arma
secretă
anti
Covid19

pag.
7

Vizită
oficială
din
România

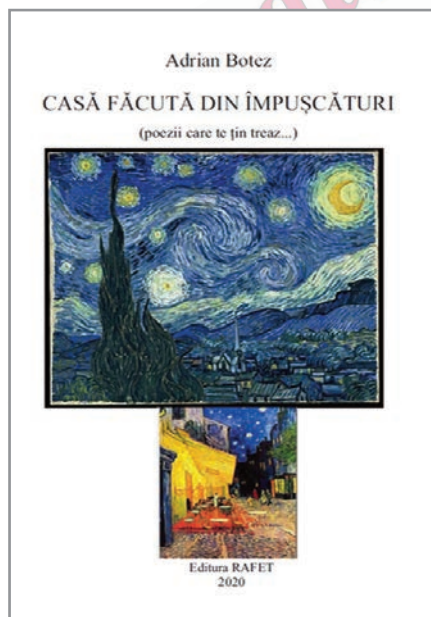
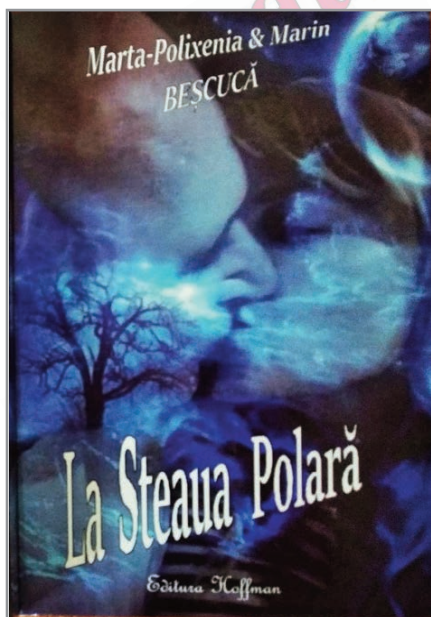

pag.
22

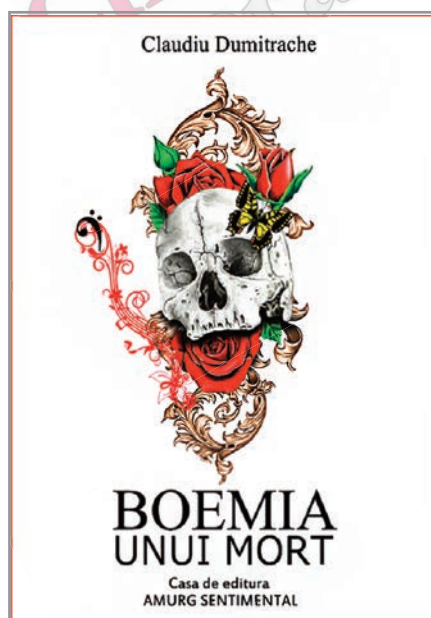
ÎN ATENȚIA
ABONAȚILOR!

Ca în fiecare an, de sărbători poșta
israeliană este supraaglomerată și
sosește cu întârziere. Redacția trimite
ca de obicei abonamentele cu mențiunea
urgent, în plicuri care sperăm să ajungă
la dumneavoastră la timp.

„Gazeta Românească, un regal publicistic” Mihai Batog Bujeniță

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Legea nu a fost făcută pentru a apăra dreptatea,
ci pentru a controla haosul.”, Frank Herbert